

Developing political participation repertoires Based on the conceptual map of John Theorel (2006) and Jan van Deth (2014)

Mohammad Reza Hayati Mehr: PhD Student, Department of Sociology, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

Dr. Ghorbanali Saboktakkinrezi*: Assistant Professor, Department of Sociology, Faculty of Social Sciences, Kharazmi University, Tehran, Iran

Dr. Zahra Hazrati Soumeh: Assistant Professor, Department of Sociology, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

Received: 2024/11/08 **PP** 109-134 **Accepted:** 2025/02/1

Abstract

The decline in political participation in today's societies has raised many concerns among scholars and politicians. Conceptualizing and measuring political participation is a topic that has received widespread attention over the past few decades. In this study, the perspectives of two prominent experts in this field, John Theorel (2006) and Van Deth (2014), have been used to explain the concept of political participation. Theorel distinguishes three main models of political participation: Participation as an effort to influence, participation as direct decision-making, and participation as political debate. He argues that each model has its own implications, such as the protection of interests, individual development, and subjective legitimacy. Theorel also introduces a procedural standard that evaluates participation mechanisms based on sensitivity to incentives, not resources.

Van Deth (2014) also presents a conceptual map of political participation, introducing four types of participation in a flexible framework that can be adapted to different times and contexts. This framework allows for better comparison of research results related to political participation. The aim of this research is to explain what, why and how the concept of political participation has developed. Using the library method and reviewing relevant texts, the concept, nature and forms of political participation have been analyzed. Finally, by summarizing different perspectives, this research has achieved a better understanding of the dimensions of political participation and its importance in today's societies. Political participation plays a key role not only as a tool for influencing decision-making, but also as a factor for individual development and the legitimacy of political systems.

Keywords: Political participation, conceptual development, repertoire, institutional and non-institutional participation, antagonism.

Citation: Hayati Mehr, M. Saboktakkinrezi, G. Hazrati Soumeh, Z. (2025). **Developing political participation repertoires Based on the conceptual map of John Theorel (2006) and Jan van Deth (2014)** , *Journal of Society and Politics*, Vol 2, No 8, Shiraz, PP 109-134.

* **Corresponding author:** Dr. Ghorbanali Saboktakkinrezi, **Email:** Saboktakingh@khu.ac.ir, **Tel:** +98 09123875174

Extended Abstract

Introduction

The decline in political participation in contemporary societies has raised many concerns among scholars and politicians. The conceptualization and measurement of political participation is a topic that has received widespread attention over the past few decades. In this study, the perspectives of two prominent experts in this field, John Theorel (2006) and Jan Van Deth (2014), have been used to explain the concept of political participation. The main goal of this study is to explain what, why, and how the concept of political participation has developed.

Theorel distinguishes three main models of political participation: participation as an effort to influence, participation as direct decision-making, and participation as political debate. Each model has its own implications, such as the protection of interests, personal development, and subjective legitimacy. He also introduces a procedural standard that evaluates participation mechanisms based on sensitivity to incentives, not resources. Van Deth (2014) also presents a conceptual map of political participation, introducing four types of participation in a flexible framework that can be adapted to different times and contexts. This framework allows for better comparison of research results related to political participation.

Methodology

This research uses the library method and a review of related literature. The concept, nature, and forms of political participation are analyzed, and by summarizing different perspectives, we have achieved a better understanding of the dimensions of political participation and its importance in today's societies. Since this article is theoretical and conceptual in nature, there is no statistical population or sampling. Data collection tools include library resources and published articles, and the data collection method is based on questionnaires based on research questions and objectives.

Results and Discussion

Political participation plays a key role not only as a tool for influencing decision-making, but also as a factor for individual development and the legitimacy of political systems. From the perspective of classical theorists such as Aristotle, Rousseau, de Tocqueville and John Stuart Mill, citizen participation in political processes is a necessary condition for the realization of democracy and ensuring the legitimacy of political systems. Seymour Martin Lipset (1959) considers political participation as a key indicator for measuring the health of democracy, and Gabriel Almond and Sidney Verba (1963) believe that active citizen participation strengthens the foundations of sustainable democracy. In recent decades, the decline in participation in traditional forms such as voting, party membership and social activities has raised concerns. However, some experts believe that the decline in participation in traditional forms does not mean an overall decline in political participation, but rather reflects a change in the forms and methods of participation. Today, citizens use methods such as political shopping, sending protest emails and online activities to express their political positions. The most important consequence of the reduced analytical clarity of the concept of political participation is that it significantly hinders the assessment of the quality of democracy. A narrow definition of participation tends to yield rather pessimistic results, while broader approaches provide fewer insights.

Many experts warn of permanent "crises" of democracy, while the constant emergence of new methods of citizen participation seems to tell a different story. Sticking to traditional definitions is not a useful strategy for helping to understand societies that are changing rapidly.

Domestic research shows that factors such as socioeconomic background, activity in associations, and the willingness of the individual and those around them to participate in politics have a significant impact on political participation. Institutional trust and

cultural capital are also associated with different types of political participation. Foreign research also shows that social media and electoral reforms increase public trust in electoral institutions and affect political participation.

Conclusion

Given the rapid developments in the forms and methods of political participation, new

research in this area is urgently needed. This research can contribute to a better understanding of political participation in contemporary societies by examining new forms of participation, factors influencing youth participation, and the impact of digital media. Also, developing comprehensive theoretical models and conducting comparative and longitudinal studies can add to the literature on political participation.

References

1. In Persian Jacobs, Leslie (2007). *An Introduction to Modern Political Philosophy: A Democratic Perspective on Politics* (Translated by Morteza Jiryae). Tehran: Nashr-e Ney.
2. Rush, Michael (2010). *Society and Politics* (Translated by Manouchehr Sabouri). Tehran: SAMT.
3. Mouffe, Chantal (2012). *On the Political* (Translated by Mansour Ansari). Tehran: Rokhdad-e No.
4. Ghawam, Seyed Abdolali (2011). *Political Science: Foundations of Political Science*. Tehran: SAMT.
5. Clemens, Elisabeth S. (2021). *What is Political Sociology?* (Translated by Shirin Karimi). Tehran: Daily Life Publications.
6. Giddens, Anthony & Birdsall, Karen (2009). *Sociology* (Translated by Hassan Chavoshian). Tehran: Nashr-e Ney.
7. Mill, John Stuart (2007). *Considerations on Representative Government* (Translated by Ali Ramin). Tehran: Nashr-e Ney.
8. Bashiriyeh, Hossein (2001). *Lessons in Democracy for Everyone*. Tehran: Naghsh-e Moaser.
9. Bashiriyeh, Hossein (2004). *Reason in Politics*. Tehran: Naghsh-e Moaser.
10. Dahl, Robert & Stinebrenner, Bruce (2013). *Modern Political Analysis* (Translated by Hamira Moshirzadeh). Tehran: Farhang-e Javid.
11. Saeedi, Mehdi (2012). *Examining the Obstacles and Solutions for Increasing Political Participation*. Tehran: Basirat.
12. Ghaderzadeh, Omid; Sharifi, Fatemeh; Hassan-Khani, Elnaz (2019). *Political Participation and Related Factors: A Survey Study of Students at the University of Kurdistan*.
13. Mehregan, Farhad; Faghihi, Abolhassan; Mirsepasi, Nasser (2018). *The Role of Political Participation and Democratic Systems in Shaping Political Culture (Case Study: Kurdish Citizens in the Kurdistan Region of Iraq)*.
14. Hamidi-Haris, Rasul; Rad, Firooz (2017). *Investigating the Relationship Between Cultural Capital and Political Participation Among Students of Islamic Azad University, Tabriz Branch*.
15. Golabi, Fatemeh; Hajiloo, Fataneh (2011). *A Sociological Study of Some Factors Affecting Women's Political Participation (Case Study: East Azerbaijan Province)*.
16. Heidari, Arman; Mohammadi, Esfandiar; Bagheri, Shohreh (2016). *Examining the Relationship Between Institutional Trust and Types of Political Participation (Case Study: Citizens Over 18 in Shiraz)*.
17. Hashemi, Seyed Ahmad (2015). *Investigating the Social Factors Affecting Women's Political Participation (Case Study: Women Aged 18–39 in Lamerd County)*.

In English

18. Shah, D. V., McLeod, D. M., Friedland, L., & Nelson, M. R. (2007). The politics of consumption/The consumption of politics. *The Annals of the American Academy*, 611(1), 6-15. <https://doi.org/10.1177/0002716207299647>
19. Bennett, W. L. (2012). The personalization of politics: Political identity, social media, and changing patterns of participation. *The Annals of the American Academy*, 644(1), 20-

39.
<https://doi.org/10.1177/0002716212451428>
20. Barreto, M. A., & Muñoz, J. A. (2003). Reexamining the “politics of in-between”: Political participation among Mexican immigrants in the United States. *Hispanic Journal of Behavioral Sciences*, 25(4), 427-447. <https://doi.org/10.1177/0739986303258599>
21. Theocharis, Y. (2015). The conceptualization of digitally networked participation. *Social Media + Society*, 1(1), 1-14. <https://doi.org/10.1177/2056305115610140>
22. Holecz, V., Fernández, E. G. G., & Giugni, M. (2022). Broadening political participation: The impact of socializing practices on young people’s action repertoires. *Political Studies*, 42(1), 58-74. <https://doi.org/10.1177/02633957211041448>
23. Cheng, Z., Zhang, B., & Gil de Zúñiga, H. (2022). Antecedents of political consumerism: Modeling online, social media, and WhatsApp news use effects through political expression and political discussion. *The International Journal of Press/Politics*. <https://doi.org/10.1177/19401612221075936>
24. Hooghe, M., Hosch-Dayican, B., & van Deth, J. W. (2014). Conceptualizing political participation. *Acta Politica*, 49(3), 349-367. <https://doi.org/10.1057/ap.2014.7>
25. Hosch-Dayican, B. (2014). Online political activities as emerging forms of political participation: How do they fit in the conceptual map? *Acta Politica*, 49(3), 342-346. <https://doi.org/10.1057/ap.2014.7>
26. Baek, Y. M. (2010). To buy or not to buy: Who are political consumers? What do they think and how do they participate? *Political Studies*, 58(5), 1065-1086. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9248.2010.00832.x>
27. Li, Y., & Marsh, D. (2008). New forms of political participation: Searching for expert citizens and everyday makers. *British Journal of Political Science*, 38(2), 247-272. <https://doi.org/10.1017/S0007123408000136>
28. Ohme, J., de Vreese, C. H., & Albæk, E. (2018). From theory to practice: How to apply van Deth’s conceptual map in empirical political participation research. *Acta Politica*, 53(3), 367-390. <https://doi.org/10.1057/s41269-017-0056-y>
29. Armingeon, K., & Schädel, L. (2015). Social inequality in political participation: The dark sides of individualization. *West European Politics*, 38(1), 1-27. <https://doi.org/10.1080/01402382.2014.929341>
30. Hooghe, M. (2014). Defining political participation: How to pinpoint an elusive target? *Acta Politica*, 49(3), 337-341. <https://doi.org/10.1057/ap.2014.7>
31. Theocharis, Y., & van Deth, J. W. (2018). *Political participation in a changing world*. Routledge.
32. van Deth, J. W. (2021). What is political participation? *Oxford Research Encyclopedia of Politics*. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190228637.013.68>
33. Kirbis, A. (2013). Political participation and nondemocratic political culture in Western Europe, East-Central Europe, and post-Yugoslav countries. In K. N. Demetriou (Ed.), *Democracy in Transition* (pp. 183-202). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-642-30068-4_12
34. de Moor, J. (2016). Lifestyle politics and the concept of political participation. *Acta Politica*, 51(2), 179-197. <https://doi.org/10.1057/ap.2015.27>
35. Norris, P. (2005). Political activism: New challenges, new opportunities. *International IDEA*.
36. Fernandes-Jesus, M., Lima, M. L., & Sabucedo, J.-M. (2018). Changing identities to change the world: Identity motives in lifestyle politics and its link to collective action. *Political Psychology*, 39(5), 1031-1047. <https://doi.org/10.1111/pops.12473>
37. Gubernat, R., & Rammelt, H. (2018). Recreative activism in Romania: How cultural affiliation and lifestyle yield political engagement. *Socio.hu*, 2017(3), 143-160. <https://doi.org/10.18030/socio.hu.2017en.143>
38. Chowdhury, I. (2022). Away from political parties into lifestyle politics: Young people in advanced

- democracies. E-International Relations.
39. Newman, B. J., & Bartels, B. L. (2011). Politics at the checkout line: Explaining political consumerism in the United States. *Political Research Quarterly*, 64(4), 803-817. <https://doi.org/10.1177/1065912910379232>
 40. Craig, G. (2016). Political participation and pleasure in green lifestyle journalism. *Environmental Communication*, 10(1), 122-141. <https://doi.org/10.1080/17524032.2014.991412>
 41. Stolle, D., Hooghe, M., & Micheletti, M. (2005). Politics in the supermarket: Political consumerism as a form of political participation. *International Political Science Review*, 26(3), 245-269. <https://doi.org/10.1177/0192512105053784>
 42. Theocharis, Y., & van Deth, J. W. (2016). The continuous expansion of citizen participation: A new taxonomy. *European Political Science Review*, 10(1), 139-163. <https://doi.org/10.1017/S1755773916000230>
 43. Ekman, J., & Amnå, E. (2012). Political participation and civic engagement: Towards a new typology. *Human Affairs*, 22(3), 283-300. <https://doi.org/10.2478/s13374-012-0024-1>
 44. van Deth, J. W. (2001). Studying political participation: Towards a theory of everything? European Consortium for Political Research.
 45. Dalton, R. J. (2008). Citizenship norms and the expansion of political participation. *Political Studies*, 56(1), 76-98. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9248.2007.00718.x>
 46. Theocharis, Y., & de Moor, J. (2021). Creative participation and the expansion of political engagement. *Oxford Research Encyclopedia of Politics*. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190228637.013.1972>
 47. Teorell, J. (2006). Political participation and three theories of democracy: A research inventory and agenda. *European Journal of Political Research*, 45(5), 787-810. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6765.2006.00636.x>
 48. Ruess, C., Hoffmann, C. P., Boulianne, S., & Heger, K. (2021). Online political participation: The evolution of a concept. *Information, Communication & Society*. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2021.2013919>
 49. O'Donnell, G. (1999). *Democratic theory and comparative politics*. Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschung.
 50. Liu, Q. (2022). From democratic theory to democratic governance theory: Implications to the political development of the Macao SAR. *Academic Journal of "One Country, Two Systems"*, 2, 182-196.
 51. Landman, T. (2007). *Developing democracy: Concepts, measures, and empirical relationships*. Centre for Democratic Governance, University of Essex.
 52. Zittel, T., & Fuchs, D. (2007). *Participatory democracy and political participation: Can participatory engineering bring citizens back in?* Routledge.
 53. Omotola, J. S., & Aiyedogbon, G. (2011). Political participation and voter turnout in Nigeria's 2011 elections. *Journal of African Elections*, 11(1), 1-22.
 54. Isa, B. O., & Yucel, M. E. (2020). A theory of political participation. Munich Personal RePEc Archive. <https://mpa.ub.uni-muenchen.de/108818/>
 55. Skocpol, T. (2003). Civil society in the United States. Chapter 9 in Theda Skocpol's works.
 56. Báta, O., Boldt, G., & Lavizzari, A. (2021). Meaningful youth political participation in Europe: Concepts, patterns, and policy implications. Council of Europe.
 57. Theocharis, Y., de Moor, J., & van Deth, J. W. (2019). Digitally networked participation and lifestyle politics as new modes of political participation. *Political Studies Review*.

مقاله پژوهشی

توسعه رپرتوارهای مشارکت سیاسی

براساس نقشه مفهومی جان تئورل (۲۰۰۶) و یان ون دث (۲۰۱۴)

عنوان پیشنهادی اول در اصلاحیه: تحول کنشگری سیاسی: از نهادگرایی تا فردگرایی

عنوان پیشنهادی دوم در اصلاحیه: تحولات مفهومی و رپرتوارهای ۱ مشارکت سیاسی: از نظریه‌های کلاسیک تا رویکردهای نوین
براساس نقشه مفهومی جان تئورل (۲۰۰۶) و یان ون دث (۲۰۱۴)

محمدرضا حیاتی مهر: دانشجوی دکتری، گروه جامعه‌شناسی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

دکتر قربانعلی سبکتکین ریزی^۲: استادیار، گروه جامعه‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران

دکتر زهرا حضرتی صومعه: استادیار، گروه جامعه‌شناسی، واحد تهران مرکز، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

دریافت: ۱۴۰۳/۰۸/۱۸ صص ۱۰۹-۱۳۴ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۱/۱۲

چکیده

کاهش مشارکت سیاسی در جوامع امروزی، نگرانی‌های بسیاری را میان صاحب‌نظران و سیاستمداران برانگیخته است. مفهوم‌سازی و اندازه‌گیری مشارکت سیاسی، موضوعی است که طی چند دهه اخیر به‌طور گسترده مورد توجه قرار گرفته است. در این پژوهش، برای تبیین مفهوم مشارکت سیاسی، از دیدگاه‌های دو تن از صاحب‌نظران برجسته این حوزه، یعنی جان تئورل (۲۰۰۶) و ون دث (۲۰۱۴)، استفاده شده است. تئورل سه مدل اصلی مشارکت سیاسی را متمایز می‌کند: مشارکت به‌عنوان تلاش برای تأثیرگذاری، مشارکت به‌عنوان تصمیم‌گیری مستقیم، و مشارکت به‌عنوان بحث سیاسی. وی معتقد است هر مدل پیامدهای خاص خود را دارد، مانند حفاظت از منافع، توسعه فردی و مشروعیت ذهنی. همچنین، تئورل یک استاندارد رویه‌ای را معرفی می‌کند که مکانیسم‌های مشارکت را بر اساس حساسیت به مشوق‌ها، نه منابع، ارزیابی می‌کند.

ون دث (۲۰۱۴) نیز با ارائه نقشه مفهومی مشارکت سیاسی، چهار نوع مشارکت را در چارچوبی منعطف و قابل تطبیق با زمان و زمینه‌های مختلف معرفی می‌کند. این چارچوب امکان مقایسه‌ی بهتر نتایج تحقیقات مرتبط با مشارکت سیاسی را فراهم می‌سازد. هدف این پژوهش، تبیین چرایی و چگونگی توسعه مفهومی مشارکت سیاسی است. با استفاده از روش کتابخانه‌ای و بررسی متون مرتبط، مفهوم، ماهیت و اشکال مشارکت سیاسی تحلیل شده است. در نهایت، با جمع‌بندی دیدگاه‌های مختلف، این پژوهش به درک بهتری از ابعاد مشارکت سیاسی و اهمیت آن در جوامع امروزی دست یافته است. مشارکت سیاسی نه تنها به عنوان ابزاری برای تأثیرگذاری بر تصمیم‌گیری‌ها، بلکه به عنوان عاملی برای توسعه فردی و مشروعیت نظام‌های سیاسی، نقش کلیدی ایفا می‌کند.

واژه‌های کلیدی: مشارکت سیاسی، توسعه مفهومی، رپرتوار (کارنامه، فهرست)، مشارکت نهادی و غیر نهادی، آنتاگونیسم

استناد: حیاتی مهر، محمدرضا، سبکتکین ریزی، قربانعلی. حضرتی صومعه، زهرا (۱۴۰۳) توسعه رپرتوارهای مشارکت سیاسی براساس نقشه

مفهومی جان تئورل (۲۰۰۶) و یان ون دث (۲۰۱۴). فصلنامه جامعه و سیاست، سال ۲، شماره ۸، شیراز، صص ۱۰۹-۱۳۴.

1 Repertoire

2 Yan Van Deth

^۲ نویسنده مسئول: دکتر قربانعلی سبکتکین ریزی، پست الکترونیکی: Saboktakingh@khu.ac.i، تلفن: ۰۹۱۲۳۸۷۵۱۷۴

مقدمه

مشارکت سیاسی به عنوان یکی از ارکان اساسی دموکراسی، همواره مورد توجه صاحب نظران و پژوهشگران حوزه های علوم سیاسی و جامعه شناسی بوده است. از دیدگاه نظریه پردازان کلاسیک مانند ارسطو، روسو، دو توکویل و جان استوارت میل، مشارکت شهروندان در فرآیندهای سیاسی، شرط لازم برای تحقق دموکراسی و تضمین مشروعیت نظام های سیاسی است. سیمور مارتین لیپست (۱۹۵۹) مشارکت سیاسی را شاخصی کلیدی برای سنجش سلامت دموکراسی می داند. گابریل آلموند و سیدنی وربا (۱۹۶۳) نیز بر این باورند که مشارکت فعال شهروندان، پایه های دموکراسی پایدار را تقویت می کند. رابرت دال (۱۹۷۲) مشارکت سیاسی را مکانیسمی برای مشروعیت بخشی به نظام های دموکراتیک معرفی می کند. مشارکت سیاسی از دیدگاه نظریه پردازان مختلف، تعاریف و مدل های متفاوتی دارد. کارول پیتمن (۱۹۷۰) و بنجامین باربر (۱۹۸۴) به عنوان دموکرات های مشارکتی، مشارکت سیاسی را ابزاری برای توسعه فردی و تقویت مسئولیت پذیری شهروندان می دانند. از سوی دیگر، جوزف شومپیتر (۱۹۴۳) و جیووانی سارنوری (۱۹۸۷) به عنوان واقع گرایان دموکراتیک، مشارکت را مکانیسمی برای انتخاب رهبران سیاسی در نظام های دموکراتیک می دانند. وربا و همکاران (۱۹۹۵) مشارکت سیاسی را در قلب دموکراسی قرار می دهند و معتقدند که هرچه میزان مشارکت بیشتر باشد، دموکراسی قوی تر است. در دهه های اخیر، کاهش مشارکت در اشکال سنتی مانند رأی دهی، عضویت در احزاب و فعالیت های اجتماعی نگرانی هایی را ایجاد کرده است. پل آبرامسون و جان آلد ریچ (۱۹۸۲) و مارتین واتنبرگ (۱۹۹۸) به کاهش مشارکت در انتخابات اشاره می کنند. رابرت پاتنام (۲۰۰۰) نیز کاهش مشارکت در سازمان های داوطلبانه و فعالیت های اجتماعی را نشانه ای از افول سرمایه اجتماعی می داند. با این حال، برخی صاحب نظران معتقدند که کاهش مشارکت در اشکال سنتی به معنای کاهش کلی مشارکت سیاسی نیست، بلکه نشان دهنده تغییر در اشکال و روش های مشارکت است. راسل دالتون (۲۰۰۴) اشاره می کند که تمرکز صرف بر اشکال سنتی مشارکت، نوآوری ها و روش های جدید مشارکت را نادیده می گیرد. امروزه، شهروندان از روش هایی مانند خریدهای سیاسی، ارسال ایمیل های اعتراضی و فعالیت های آنلاین برای بیان مواضع سیاسی خود استفاده می کنند. برلسون و همکاران (۱۹۵۴) ادعا می کنند که تا اواسط قرن بیستم، مشارکت سیاسی به عنوان فعالیت های مرتبط با انتخابات شناخته می شد. در دهه های ۱۹۴۰ و ۱۹۵۰، مطالعات رأی گیری بر اشکال مشارکت سیاسی مانند رأی دادن، مبارزات انتخاباتی و عضویت در حزب متمرکز بود (ون دث، ۲۰۲۱). در ادامه، تماس بین شهروندان و مقامات دولتی به این مجموعه اضافه شد و در اوایل دهه ۱۹۶۰ مشارکت سیاسی به طور گسترده به عنوان رأی دادن و سایر فعالیت های شهروندان در چارچوب نهادهای سیاسی قانونی شناخته شد (کمپبل و همکاران، ۱۹۶۰؛ به نقل از ون دث، ۲۰۲۱). با توجه به ارتباط روزافزون سیاست های اجتماعی، کارنامه مشارکت سیاسی به تدریج شامل تماس های مستقیم بین شهروندان، مقامات دولتی و سیاستمداران و همچنین «فعالیت های جمعی» بود که تمرکز قوی اولیه بر فعالیت های مرتبط با انتخابات را کاهش داد (وربا و نای، ۱۹۷۲؛ وربا و همکاران، ۱۹۷۸؛ به نقل از ون دث، ۲۰۲۱). این فعالیت ها به عنوان شیوه های متعارف یا نهادینه شده مشارکت شناخته شدند (ون دث، ۲۰۲۱). نگرانی ها بابت عدم مشارکت سیاسی در شکل سنتی آن موجب گردیده تا صاحب نظران و دست اندرکاران سیستم های دموکراتیک، به چاره اندیشی در این موضوع بپردازند. واضح است که عدم مشارکت سیاسی به منزله از دست رفتن ارزش های دموکراسی است و پیامدهایی را به دنبال دارد. این در حالی است که به زعم صاحب نظران دیگری، رپرتوار و کارنامه سیاسی در این جوامع در حال تغییر و تعدد در اشکال مشارکت است و تحلیل نادرست موجب بروز پیامدهایی در این ارتباط است. مهم ترین پیامد کاهش وضوح تحلیلی مفهوم مشارکت سیاسی این است که به طور قابل توجهی مانع از ارزیابی کیفیت دموکراسی می شود. در حالی که یک تعریف محدود از مشارکت، معمولاً به نتایج نسبتاً بدبینانه ای منجر می شود (مثلاً کاهش مشارکت در انتخابات مشروعیت دموکراسی نمایندگی را به چالش می کشد)، رویکردهای گسترده تر، معمولاً استنباط های کمتر نگران کننده ای ارائه می دهند (مثلاً گسترش سریع مصرف گرایی سیاسی نشان می دهد که مردم عادی بسیار متعهد هستند) (ون دث، ۲۰۲۱). به عبارتی دیگر در حالی که بسیاری از کارشناسان درباره «بحران های» دائمی دموکراسی هشدار می دهند، به نظر می رسد، ظهور مداوم روش های جدید مشارکت شهروندان داستان متفاوتی را بیان می کند (تئوچاریس و ون دث، ۲۰۱۸). بنابراین این نکته

حائز اهمیت است که خصلت مشارکت سیاسی تغییر کرده و چاره‌ای جز تبعیت از این جریان اجتماعی نیست. پایبندی به تعاریف سنتی راهبرد مفیدی برای کمک به درک جوامعی که به سرعت تغییر کرده‌اند نیست (هوگه و همکاران، ۲۰۱۴). سوال اساسی این است که توسعه مفهوم مشارکت سیاسی به چه معناست و چرا باید آن را بپذیرفت و چگونه این امر به منصف ظهور رسیده است؟ آیا دلایل پذیرفتنی برای انصراف شهروندان دموکراتیک از مشارکت دموکراتیک وجود دارد؟ (اس. کلمنز، ۱۴۰۰).

پیشینه و مبانی نظری تحقیق

آثار داخلی:

۱. گلابی و حاجیلو: (۱۳۹۰) در مقاله‌ای با عنوان "بررسی جامعه‌شناختی برخی عوامل مؤثر بر مشارکت سیاسی زنان (مطالعه موردی استان آذربایجان شرقی)"، هدف بررسی تأثیر عواملی مانند خاستگاه اجتماعی-اقتصادی، فعالیت در انجمن‌ها، و تمایل فرد و اطرافیان به مشارکت سیاسی بود. نتایج نشان داد فعالیت فرد در انجمن‌ها بیشترین تأثیر و تمایل والدین کمترین تأثیر را بر مشارکت سیاسی زنان داشت.
 ۲. حیدری، محمدی و باقری: (۱۳۹۵) در مقاله "بررسی رابطه اعتماد نهادی با گونه‌های مشارکت سیاسی (مورد مطالعه شهروندان شیراز)"، هدف تحلیل تغییرات مشارکت سیاسی و رابطه آن با اعتماد نهادی بود. با استفاده از نظریه ایکدا، نتایج چهار الگوی رابطه اعتماد نهادی و مشارکت سیاسی را نشان داد.
 ۳. حمیدی هریس و راد: (۱۳۹۶) در مقاله "بررسی رابطه سرمایه فرهنگی با مشارکت سیاسی دانشجویان دانشگاه آزاد تبریز"، هدف مطالعه رابطه بین سرمایه فرهنگی و مشارکت سیاسی بود. نتایج رابطه معنادار بین این دو متغیر را تأیید کرد.
 ۴. ابراهیمی کیایی، ابراهیمی و بابازاده بائی: (۱۳۹۷) در مقاله "مشارکت سیاسی و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن (مطالعه تطبیقی دانشجویان و شهروندان)"، هدف بررسی تأثیر احساس اثربخشی سیاسی، کسب منفعت و عزت اجتماعی بر مشارکت سیاسی بود. نتایج نشان داد مشارکت انتخاباتی بیشتر از غیرانتخاباتی است و زنان بیشتر به دنبال کسب منفعت در فعالیت‌های سیاسی هستند.
 ۵. عشایری و عادل: (۱۴۰۰) در مقاله "تحلیل الگوی مشارکت سیاسی در جمهوری اسلامی ایران-۱۳۹۸ (۱۳۸۴)"، هدف تحلیل الگوی مشارکت سیاسی ایرانیان با مراجعه به پیمایش‌های سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۸ بود. نتایج نشان‌دهنده تغییرات در الگوهای مشارکت سیاسی در این دوره بود.
- آثار خارجی:
۱. تئورل: (۲۰۰۶) در مقاله "مشارکت سیاسی و سه نظریه دموکراسی"، هدف مفهوم‌سازی سه مدل مشارکت سیاسی (پاسخگو، مشارکتی و مشورتی) و بررسی پیامدهای هر مدل بود. نتایج نشان داد هر مدل مشارکت سیاسی پیامدهای متفاوتی مانند حفاظت از منافع، توسعه خود و مشروعیت ذهنی دارد.
 ۲. لی و مارش: (۲۰۰۸) در مقاله "اشکال جدید مشارکت سیاسی"، هدف معرفی چهار نوع مشارکت سیاسی (فعالان سیاسی، شهروندان متخصص، سازندگان روزمره و غیرمشارکت‌کنندگان) بود. نتایج نشان داد این اشکال جدید مشارکت، نگرانی‌ها درباره کاهش مشارکت سیاسی را کاهش می‌دهند.
 ۳. اوموتولا و آیدوگبون: (۲۰۱۱) در مقاله "مشارکت سیاسی و مشارکت رأی‌دهندگان در انتخابات نیجریه"، هدف بررسی تأثیر رسانه‌های اجتماعی و اصلاحات انتخاباتی بر مشارکت سیاسی بود. نتایج نشان داد این عوامل اعتماد عمومی به نهادهای انتخاباتی را افزایش داده‌اند.
 ۴. ون دث: (۲۰۱۴) هدف ارائه چارچوبی برای مفهوم‌سازی مشارکت سیاسی و ترکیب فعالیت‌های نوظهور مانند تامین مالی جمعی با اشکال سنتی مشارکت بود. نتایج نشان داد این چارچوب می‌تواند فعالیت‌های مشارکتی جدید را درک کند.

۵. تنوچاریس: (2015) در مقاله "مفهوم سازی مشارکت دیجیتالی شبکه ای"، هدف بررسی نقش رسانه های دیجیتال در ایجاد اشکال جدید مشارکت سیاسی بود. نتایج نشان داد اشکال غیرسیاسی مشارکت دیجیتالی می توانند تأثیرگذارتر از اشکال سنتی باشند.
 ۶. تکیندال: (2017) در مقاله "موقعیت جوانان در مشارکت سیاسی"، هدف تحلیل عوامل مؤثر بر مشارکت سیاسی جوانان و نقش رسانه ها بود. نتایج نشان داد مشارکت جوانان تحت تأثیر عوامل اجتماعی و رسانه ها قرار دارد.
 ۷. آلبک و همکاران: (2017) در مقاله "نئوری تا عمل"، هدف به کارگیری چارچوب ون دث در تحقیقات تجربی مشارکت سیاسی بود. نتایج نشان داد این چارچوب می تواند فعالیت های دیجیتالی و غیرمتعارف را درک کند.
 ۸. لوی و آکیوا: (2019) در مقاله "ایجاد انگیزه برای مشارکت سیاسی در بین جوانان"، هدف بررسی تأثیر علاقه سیاسی و اثربخشی سیاسی بر مشارکت نوجوانان بود. نتایج نشان داد سطوح بالای این دو نگرش تأثیر مثبتی بر مشارکت سیاسی جوانان دارد.
 ۹. ایسا و همکاران: (2020) در مقاله "نظریه مشارکت سیاسی"، هدف ارائه مدل ریاضی برای تحلیل مشارکت سیاسی به عنوان بیمه در برابر توزیع مجدد منابع بود. نتایج نشان داد ریسک گریزی و زیان گریزی تعادل های متعددی در مشارکت سیاسی ایجاد می کنند.
 ۱۰. هولکرز، فرناندز جی جی و جوگنی: (2022) در مقاله "گسترش مشارکت سیاسی"، هدف بررسی تأثیر شیوه های اجتماعی سازی بر مشارکت سیاسی جوانان بود. نتایج نشان داد موقعیت های اجتماعی قبلی جوانان بر گستردگی مشارکت آن ها تأثیر می گذارد.
 ۱۱. یعقوب، محمدکمیل و نوردین: (2023) در مقاله "جوانان و مشارکت سیاسی"، هدف بررسی تأثیر محیط اجتماعی و رسانه های جمعی بر مشارکت سیاسی جوانان بود. نتایج نشان داد این عوامل تأثیر قابل توجهی بر مشارکت سیاسی جوانان دارند و می توانند به احزاب سیاسی در جذب جوانان کمک کنند.
- با توجه به تحولات سریع در اشکال و روش های مشارکت سیاسی، انجام تحقیقات جدید در این حوزه ضروری است. این تحقیقات می توانند با بررسی اشکال نوین مشارکت، عوامل مؤثر بر مشارکت جوانان، و تأثیر رسانه های دیجیتال، به درک بهتری از مشارکت سیاسی در جوامع امروزی کمک کنند. همچنین، توسعه مدل های نظری جامع و انجام مطالعات تطبیقی و طولی می تواند به مغنای ادبیات پژوهش های مرتبط با مشارکت سیاسی بیفزاید.

روش تحقیق

این مقاله بخشی از مطالعات نظری در قالب رساله دکتری است که با هدف گردآوری و جمع بندی مفاهیم و نظریه های مرتبط با سیاست های سبک زندگی و مصرف سیاسی، از روش تحقیق اسنادی و کتابخانه ای بهره می برد. در این راستا، از منابع دست اول خارجی و تعدادی محدود از مقالات فارسی مرتبط استفاده شده است. داده ها از طریق فیش برداری و جمع بندی جمع آوری شده اند تا یک صورت بندی از مفهوم مصرف گرایی سیاسی ارائه شود و به سوال اساسی در مورد نسبت و رابطه مصرف گرایی سیاسی و مشارکت سیاسی پاسخ داده شود. از آنجایی که این مقاله ماهیت نظری و مفهومی دارد، جامعه آماری و نمونه گیری در آن وجود ندارد. ابزارهای جمع آوری داده ها شامل منابع کتابخانه ای و مقالات منتشر شده در اینترنت است. شیوه جمع آوری داده ها بر اساس فیش برداری بر مبنای سوالات و اهداف پژوهش انجام شده است. هدف اصلی این مقاله ارائه آخرین یافته ها و مفاهیم جدید در حوزه مشارکت سیاسی و مصرف گرایی سیاسی در جامعه شناسی سیاسی است.

بحث و ارائه یافته ها

تعریف مفهوم مشارکت سیاسی:

مشارکت سیاسی (Political Participation) یکی از مفاهیم کلیدی در علوم سیاسی و جامعه شناسی است که به مجموعه ای از فعالیت ها و اقدامات داوطلبانه شهروندان اطلاق می شود که با هدف تأثیرگذاری بر فرایندهای سیاسی، تصمیم گیری های حکومتی، انتخاب رهبران و سیاست های عمومی انجام می گیرد. این مشارکت می تواند به اشکال مختلفی از جمله رأی دهی، شرکت در تظاهرات، عضویت در

احزاب سیاسی، فعالیت در جنبش‌های اجتماعی، تماس با مقامات دولتی، و دیگر اقداماتی که به نوعی بر سیاست و حکومت تأثیر می‌گذارند، صورت پذیرد. مشارکت سیاسی نه تنها به عنوان یک حق دموکراتیک شناخته می‌شود، بلکه به عنوان یک ابزار مهم برای تحقق دموکراسی، پاسخگویی حکومت‌ها و بهبود کیفیت زندگی اجتماعی، اقتصادی و سیاسی در نظر گرفته می‌شود.

تمایز بین امر سیاسی (The Political) و سیاست (Politics)

شانتال موفه با تفکیک این دو مفهوم، امر سیاسی را به عنوان بعد تخصیص (آنتاگونیسم) و جوهره قوام‌بخش جوامع بشری می‌داند، در حالی که سیاست را مجموعه‌ای از کردارها و نهادها تعریف می‌کند که از طریق آن نظم ایجاد می‌شود. به نظر موفه، وظیفه دموکراسی تبدیل آنتاگونیسم (تخاصم) به آگونیسم (رقابت) است، به طوری که مخالفان به جای دشمنی، به عنوان رقبای شناخته شوند (موفه، ۱۳۹۱: ۱۶). وی تأکید می‌کند که امر سیاسی به عنوان بعد تخصیص، عنصر قوام‌بخش جوامع بشری است، در حالی که سیاست مجموعه‌ای از کردارها و نهادها است که از طریق آن نظم ایجاد می‌شود (همان: ۱۶).

دیدگاه‌های نظریه‌پردازان درباره مشارکت سیاسی

جان استوارت میل مشارکت سیاسی را فرصتی برای رشد فردی و تقویت فضیلت‌های مدنی می‌داند. او معتقد است که مشارکت مستقیم در سیاست، به ویژه در سطح محلی، به شهروندان کمک می‌کند تا هوشمندی و اخلاقیات خود را تقویت کنند. میل بر این باور است که مشارکت سیاسی نه تنها به بهبود کیفیت حکومت کمک می‌کند، بلکه به شهروندان نیز امکان می‌دهد تا از حقوق خود دفاع کرده و در بهبود کیفیت زندگی اجتماعی، اقتصادی و سیاسی مشارکت کنند (میل، ۱۸۶۱: ۱۲۳). به گفته میل، مشارکت سیاسی فرصتی برای آموزش شهروندان و تقویت حس مسئولیت‌پذیری آن‌ها است (همان: ۱۲۵).

آلموند و وربا مشارکت سیاسی را قلب دموکراسی می‌دانند و معتقدند که رفتار شهروندان، به ویژه رأی‌دهی، نتیجه‌ی فرآیند اجتماعی شدن سیاسی است. آن‌ها مشارکت را ابزاری برای تحولات ساختاری در راستای آزادی و عدالت می‌دانند. آلموند و وربا معتقدند که مشارکت سیاسی نه تنها به عنوان یک حق دموکراتیک شناخته می‌شود، بلکه به عنوان یک ابزار مهم برای تحقق دموکراسی، پاسخگویی حکومت‌ها و بهبود کیفیت زندگی اجتماعی، اقتصادی و سیاسی در نظر گرفته می‌شود (آلموند و وربا، ۱۹۶۳: ۴۵). آن‌ها تأکید می‌کنند که مشارکت سیاسی باعث تقویت نهادهای دموکراتیک و افزایش مشروعیت نظام‌های سیاسی می‌شود (همان: ۵۰).

هانتینگتون و نلسون مشارکت سیاسی را تلاش‌های شهروندان برای تأثیرگذاری بر سیاست‌های عمومی تعریف می‌کنند. آن‌ها معتقدند که مشارکت سیاسی تابعی از فرآیند نوسازی اقتصادی-اجتماعی است. هانتینگتون و نلسون بر این باورند که نوسازی اقتصادی-اجتماعی از طریق مهیا کردن فرصت تحرک اجتماعی و اقتصادی بر گسترش مشارکت اثر می‌گذارد. نوسازی، نیروهای جدیدی را وارد جامعه می‌کند که خواهان مشارکت فعال در سیاست هستند تا از این طریق خواسته‌های خود را پیگیری کنند (هانتینگتون و نلسون، ۱۹۷۶: ۳۲). به گفته آن‌ها، مشارکت سیاسی در جوامع در حال گذار به عنوان یک عامل کلیدی برای تحقق ثبات سیاسی و توسعه دموکراتیک عمل می‌کند (همان: ۳۵).

وربا و نای مشارکت سیاسی را شامل تمام فعالیت‌هایی می‌دانند که شهروندان برای تأثیرگذاری بر انتخاب پرسنل دولتی یا اقدامات آن‌ها انجام می‌دهند. این فعالیت‌ها می‌تواند شامل رأی‌دهی، مبارزات انتخاباتی، تماس با مقامات و مشارکت در جنبش‌های اجتماعی باشد. و ربا و نای معتقدند که مشارکت سیاسی نه تنها به عنوان یک حق دموکراتیک شناخته می‌شود، بلکه به عنوان یک ابزار مهم برای تحقق دموکراسی، پاسخگویی حکومت‌ها و بهبود کیفیت زندگی اجتماعی، اقتصادی و سیاسی در نظر گرفته می‌شود (وربا و نای، ۱۹۷۲: ۱۰). آن‌ها تأکید می‌کنند که مشارکت سیاسی باعث افزایش پاسخگویی حکومت‌ها و تقویت نهادهای دموکراتیک می‌شود (همان: ۱۵).

برخی نظریه‌ها مانند نظریه‌ی رابرت دال، مشارکت سیاسی را بر اساس قاعده‌ی هزینه-فایده تحلیل می‌کنند. بر این اساس، افراد زمانی در فعالیت‌های سیاسی مشارکت می‌کنند که منافع مورد انتظار آن‌ها از مشارکت بیشتر از هزینه‌های آن باشد. دال معتقد است که مشارکت سیاسی نه تنها به بهبود کیفیت حکومت کمک می‌کند، بلکه به شهروندان نیز امکان می‌دهد تا از حقوق خود دفاع کرده و در بهبود کیفیت زندگی اجتماعی، اقتصادی و سیاسی مشارکت کنند (دال، ۱۹۷۱: ۲۳). به گفته دال، مشارکت سیاسی زمانی اتفاق می‌افتد که شهروندان احساس کنند که منافع حاصل از مشارکت بیشتر از هزینه‌های آن است (همان: ۲۵).

مشارکت سیاسی به عنوان فعالیت‌های داوطلبانه شهروندان برای تأثیرگذاری بر تصمیم‌گیری‌های سیاسی و سیاست‌های عمومی تعریف می‌شود. این فعالیت‌ها می‌توانند شامل رای‌دادن، مبارزات انتخاباتی، اعتراضات، تشکیل گروه‌های فشار و مشارکت در نهادهای مدنی باشند (وربا و نای، ۱۹۷۲: ۲؛ میلیرات و گوئل، ۱۹۷۷: ۱۰). مشارکت سیاسی به معنای مشارکت شهروندان در فرآیندهای سیاسی است که از طریق آن می‌توانند بر تصمیم‌گیری‌های حکومتی تأثیر بگذارند (آلموند و وربا، ۱۹۶۳: ۳۷).

رویکردهای مختلف به مشارکت سیاسی

رویکرد سنتی بر فعالیت‌های انتخاباتی مانند رای‌دادن و مبارزات انتخاباتی تمرکز دارد (برلسون و همکاران، ۱۹۵۴: ۴۵). رویکرد گسترده شامل فعالیت‌های غیرمترعارف مانند اعتراضات، تحریم‌ها و جنبش‌های اجتماعی است (کاسه و مارش، ۱۹۷۹: ۱۲). رویکرد روانشناختی نیز بر انگیزه‌های فردی و هزینه-فایده مشارکت تأکید می‌کند (دال، ۱۹۷۱: ۲۳). ابعاد مشارکت سیاسی

رای‌دادن ساده‌ترین و متداول‌ترین شکل مشارکت سیاسی است که در آن شهروندان ترجیحات خود را از طریق انتخابات بیان می‌کنند (وربا و نای، ۱۹۷۲: ۵). تماس با مقامات: ارسال نامه، ایمیل یا تماس با نمایندگان برای بیان نظرات. این شکل از مشارکت به شهروندان امکان می‌دهد تا مستقیماً با مقامات دولتی در ارتباط باشند و نظرات خود را بیان کنند. مبارزات انتخاباتی شامل فعالیت‌هایی مانند تبلیغات، حمایت از نامزدها و مشارکت در کمپین‌های انتخاباتی است (میلبرات و گوتل، ۱۹۷۷: ۱۵).

عضویت در احزاب و گروه‌های سیاسی: مشارکت فعال در احزاب یا سازمان‌های سیاسی. این شکل از مشارکت به شهروندان امکان می‌دهد تا در فرآیندهای تصمیم‌گیری سیاسی نقش فعال‌تری داشته باشند. اعتراضات و جنبش‌های اجتماعی اشکال غیرمترعارف مشارکت هستند که هدفشان تأثیرگذاری بر سیاست‌های عمومی یا تغییر ساختارهای قدرت است (کاسه و مارش، ۱۹۷۹: ۱۸). مشارکت مدنی نیز شامل فعالیت‌هایی مانند عضویت در انجمن‌های داوطلبانه، سازمان‌های غیردولتی و نهادهای محلی می‌شود (آلموند و وربا، ۱۹۶۳: ۴۲).

مشارکت غیرمترعارف: فعالیت‌هایی مانند تحریم خرید کالاها یا تشکیل شبکه‌های مجازی برای تأثیرگذاری بر سیاست. این شکل از مشارکت به شهروندان امکان می‌دهد تا به شیوه‌های نوین و خلاقانه‌تری در فرآیندهای سیاسی مشارکت کنند. نقش مشارکت سیاسی در دموکراسی

مشارکت سیاسی به عنوان قلب دموکراسی شناخته می‌شود، زیرا از طریق آن شهروندان می‌توانند در فرآیندهای تصمیم‌گیری سیاسی نقش داشته باشند. این مشارکت نه تنها به تحقق عدالت و آزادی کمک می‌کند، بلکه باعث تقویت نهادهای دموکراتیک و افزایش مشروعیت نظام سیاسی می‌شود (آلموند و وربا، ۱۹۶۳: ۵۰). مشارکت سیاسی به شهروندان این امکان را می‌دهد تا در تعیین سرنوشت سیاسی خود نقش داشته باشند و از این طریق به تحقق دموکراسی کمک کنند (وربا و نای، ۱۹۷۲: ۱۰). چالش‌های مشارکت سیاسی

بی‌تفاوتی سیاسی: بسیاری از شهروندان به دلایلی مانند احساس بی‌تأثیری، کم‌بودن پاداش‌های مشارکت یا عدم وجود تفاوت معنادار بین گزینه‌های سیاسی، از مشارکت خودداری می‌کنند. این بی‌تفاوتی می‌تواند ناشی از ناامیدی از سیستم سیاسی یا احساس بی‌تأثیری در فرآیندهای سیاسی باشد. کاهش مشارکت در برخی جوامع، به ویژه در میان جوانان و اقشار کم‌درآمد، یکی از چالش‌های اصلی مشارکت سیاسی است (دال، ۱۹۷۱: ۳۰).

موانع ساختاری: برخی نظام‌های سیاسی ممکن است مشارکت شهروندان را محدود کنند یا آن‌ها را به مشارکت‌های نمادین و تشریفاتی سوق دهند. این موانع می‌تواند شامل قوانین محدودکننده، عدم دسترسی به اطلاعات و منابع، و تبعیض‌های ساختاری باشد. مشارکت صوری در نظام‌های اقتدارگرا ممکن است به شکل‌های نمادین و بدون تأثیر واقعی محدود شود (کاسه و مارش، ۱۹۷۹: ۲۵).

هزینه‌های مشارکت: مشارکت سیاسی ممکن است مستلزم صرف زمان، انرژی و منابع باشد که برای برخی شهروندان دشوار است. این هزینه‌ها می‌تواند شامل هزینه‌های مالی، زمانی و روانی باشد که ممکن است برخی شهروندان را از مشارکت بازدارد. (میلبرات و گوتل، ۱۹۷۷: ۲۰).

معنای مشارکت سیاسی	سوالات مرتبط
شکل فعال در مقابل منفعل	آیا مشارکت سیاسی باید فقط بر حسب عمل - رای دادن، تبلیغات برای یک حزب سیاسی - تعریف شود یا باید شامل اشکال منفعلانه - احساس میهن پرستی، آگاهی از مسائل سیاسی باشد؟
رفتار پرخاشگرانه در مقابل رفتار غیرتهاجمی	آیا تعریف مشارکت سیاسی باید نافرمانی مدنی و خشونت سیاسی را در برگیرد یا باید به فعالیت‌های «مترعارف» محدود شود؟
اشیاء ساختاری در مقابل اشیاء غیر ساختاری	آیا تلاش برای تغییر یا حفظ شکل حکومت باید در تعریف مشارکت سیاسی گنجانده شود یا باید این تعریف محدود به تغییر یا حفظ مقامات دولتی و یا تصمیمات آنها باشد؟

اهداف دولتی در مقابل غیردولتی	آیا مشارکت سیاسی باید محدود به رفتاری باشد که نسبت به مقامات، سیاست‌ها و یا نهادهای دولتی معطوف می‌شود یا باید شامل پدیده‌هایی خارج از قلمرو حکومت باشد؟
بسیج در مقابل اقدام داوطلبانه	آیا رفتاری که توسط دولت حمایت و هدایت می‌شود تا رفاه خود را افزایش دهد، مشارکت سیاسی نامیده می‌شود یا باید این اصطلاح را به رفتاری محدود کرد که توسط شهروندان در تعقیب منافع خود آغاز می‌شود؟
نتایج مورد نظر در مقابل نتایج ناخواسته	آیا رفتاری که پیامدهای ناخواسته‌ای برای یک دولت دارد باید به عنوان مشارکت سیاسی تعریف شود؟

جدول: تهیه شده توسط نویسنده مقاله

انواع مشارکت سیاسی و تقسیم‌بندی‌ها

مشارکت سیاسی به عنوان یکی از ارکان اصلی دموکراسی، از اهمیت بنیادین در جوامع مختلف برخوردار است. این مشارکت می‌تواند در اشکال و سطوح مختلفی ظهور کند و تحت تأثیر عوامل مختلفی مانند ساختار سیاسی، فرهنگ، سطح توسعه اقتصادی و اجتماعی قرار گیرد. در این بخش، به بررسی انواع مشارکت سیاسی و تقسیم‌بندی‌های مختلف آن می‌پردازیم.

۱. مشارکت سیاسی منفعلانه و فعالانه

مشارکت سیاسی را می‌توان به دو دسته کلی منفعلانه و فعالانه تقسیم کرد:

الف) مشارکت سیاسی منفعلانه

در این نوع مشارکت، قدرت به صورت یک‌سویه از سوی نخبگان یا صاحبان قدرت اعمال می‌شود و شهروندان نقش انفعالی دارند. اهداف و منافع عمومی توسط نخبگان تعریف می‌شود و شهروندان در تعیین این اهداف نقشی ندارند. این نوع مشارکت معمولاً در جوامعی با ساختارهای اقتدارگرا یا سنتی مشاهده می‌شود (سیف‌زاده، ۱۳۷۳؛ حیدری و همکاران، ۱۳۹۵).

ب) مشارکت سیاسی فعالانه

در این نوع مشارکت، شهروندان به‌طور فعال در فرآیندهای سیاسی مشارکت می‌کنند و در تعیین اهداف و سیاست‌ها نقش دارند. این مشارکت باعث ایجاد تعادل در نظام سیاسی و توزیع فشارها بین بخش‌های مختلف جامعه می‌شود. مشارکت فعالانه معمولاً در جوامع دموکراتیک و توسعه‌یافته مشاهده می‌شود (حیدری و همکاران، ۱۳۹۵).

۲. مشارکت عادی و غیرعادی

مشارکت سیاسی را می‌توان به دو دسته عادی و غیرعادی تقسیم کرد:

الف) مشارکت عادی

شامل فعالیت‌های سیاسی متعارف مانند رأی‌دادن، عضویت در احزاب سیاسی و مشارکت در مبارزات انتخاباتی است. این نوع مشارکت در چارچوب قوانین و نهادهای رسمی انجام می‌شود و معمولاً در جوامع دموکراتیک رایج است (صبوری، ۱۳۸۱).

ب) مشارکت غیرعادی

شامل فعالیت‌های سیاسی غیرمتعارف مانند مشارکت در جنبش‌های اجتماعی، فعالیت‌های رادیکال و انقلابی است. این نوع مشارکت معمولاً در جوامعی که نهادهای سیاسی پاسخگو نیستند یا در شرایط بحرانی مشاهده می‌شود (صبوری، ۱۳۸۱).

۳. سطوح مشارکت سیاسی

مشارکت سیاسی می‌تواند در سطوح مختلفی انجام شود. میلیراث (۱۹۷۷) مشارکت سیاسی را در یک سلسله مراتب از عدم مشارکت تا تصدی پست‌های رسمی سیاسی طبقه‌بندی می‌کند. این سطوح عبارتند از:

الف) سطح یک: حق رأی و شرکت در انتخابات

پایه‌ای‌ترین سطح مشارکت سیاسی که شامل رأی‌دادن و انتخاب مسئولان سیاسی و اجتماعی است.

ب) سطح دو: فعالیت‌های سیاسی و عضویت در احزاب

شامل فعالیت‌هایی مانند عضویت در احزاب سیاسی، مشارکت در مبارزات انتخاباتی و کمک مالی به احزاب.

ج) سطح سه: نامزدی برای پست‌های سیاسی

شامل فعالیت‌هایی مانند نامزدی برای پست‌های سیاسی و مشارکت در رقابت‌های انتخاباتی.

د) سطح چهار: مشارکت در تصمیم‌گیری‌های کلان

شامل مشارکت در تصمیم‌گیری‌های کلان و تغییرات ساختاری در نظام سیاسی.

- ه) سطح پنج: اقدام برای تغییرات بنیادین
شامل اقدامات رادیکال و انقلابی برای تغییر ساختارهای بنیادین نظام سیاسی (سعیدی، ۱۳۹۱).
۴. گونه‌شناسی مشارکت سیاسی (وربا و نای، ۱۹۷۲)
وربا و نای (۱۹۷۲) مشارکت سیاسی را به چهار بعد اصلی تقسیم می‌کنند:
الف) رأی‌دانی‌های‌ترین شکل مشارکت سیاسی که شامل شرکت در انتخابات و رأی‌دادن به نامزدها یا احزاب سیاسی است.
ب) فعالیت‌های مبارزاتی شامل فعالیت‌هایی مانند عضویت در احزاب سیاسی، کار برای احزاب و کمک مالی به نامزدها یا احزاب.
ج) تماس با مقامات دولتی شامل تماس مستقیم با مقامات دولتی برای بیان نظرات یا درخواست‌های خاص.
د) فعالیت‌های مشارکتی شامل فعالیت‌هایی که بر مسائل محلی متمرکز هستند و معمولاً به‌صورت تعاملی انجام می‌شوند (اکمان و امنا، ۲۰۱۲).
۵. گونه‌شناسی مشارکت سیاسی (تئورل و همکاران، ۲۰۰۷)
تئورل و همکاران (۲۰۰۷) مشارکت سیاسی را به پنج بعد تقسیم می‌کنند:
الف) مشارکت در انتخابات: شامل رأی‌دادن و مشارکت در فرآیندهای انتخاباتی.
ب) مشارکت مصرف‌کننده: شامل فعالیت‌هایی مانند تحریم محصولات، خرید سیاسی و امضای طومارها.
ج) فعالیت حزبی: شامل عضویت در احزاب سیاسی، فعالیت درون حزبی و کمک مالی به احزاب.
د) فعالیت اعتراضی: شامل شرکت در تظاهرات، اعتصابات و سایر فعالیت‌های اعتراضی.
ه) تماس با سازمان‌ها و مقامات: شامل تماس با سازمان‌ها، سیاستمداران یا کارمندان دولت برای بیان نظرات یا درخواست‌ها (اکمان و امنا، ۲۰۱۲).
۶. مشارکت سیاسی در جوامع سنتی، در حال گذار و مدرن (هانتینگتون، ۱۳۷۰)
هانتینگتون جوامع را از نظر مشارکت سیاسی به سه دسته تقسیم می‌کند:
الف) جوامع سنتی: مشارکت سیاسی در این جوامع محدود است و معمولاً توسط نخبگان کنترل می‌شود.
ب) جوامع در حال گذار: در این جوامع، تقاضا برای مشارکت سیاسی افزایش می‌یابد، اما نهادهای سیاسی ممکن است نتوانند به‌طور کامل این تقاضا را جذب کنند.
ج) جوامع مدرن در این جوامع، مشارکت سیاسی نهادینه شده و شهروندان به‌طور فعال در فرآیندهای سیاسی مشارکت می‌کنند (هانتینگتون، ۱۳۷۰).
۷. مشارکت سیاسی فردی و گروهی
مشارکت سیاسی می‌تواند به دو شکل فردی و گروهی انجام شود:
الف) مشارکت فردی: شامل فعالیت‌هایی است که توسط افراد به‌طور مستقل انجام می‌شود، مانند رأی‌دادن یا تماس با مقامات.
ب) مشارکت گروهی: شامل فعالیت‌هایی است که توسط گروه‌ها یا سازمان‌ها انجام می‌شود، مانند مشارکت در احزاب سیاسی یا جنبش‌های اجتماعی.
۸. مشارکت سیاسی نهادی و غیرنهادی
مشارکت سیاسی را می‌توان به دو دسته نهادی و غیرنهادی تقسیم کرد:
الف) مشارکت نهادی: شامل فعالیت‌هایی است که در چارچوب نهادهای رسمی سیاسی انجام می‌شود، مانند رأی‌دادن یا عضویت در احزاب.
ب) مشارکت غیرنهادی: شامل فعالیت‌هایی است که خارج از نهادهای رسمی انجام می‌شود، مانند تظاهرات یا تحریم‌ها.

شکل (فرم) مشارکت	مدل دموکراسی	کانال تعریف شده	ویژگی‌ها	نقش فرد مشارکت کننده
غیر مستقیم	دموکراسی نمایندگی (دموکراسی گروهی ذینفع)	احزاب / انتخابات / سمت های انتخابی / مشارکت از طریق انجمن های داوطلبانه	نظرسنجی کاربران - به عنوان شاخص برای منتخبان نمایندگان	شهروند نمایندگی کاربر
مستقیم	دموکراسی مشارکتی (نیاز به دموکراسی دارد)	جلسات محبوب/ بحث های عمومی / اعتراضات / همه پرسى	نظرسنجی های کاربر - به عنوان ورودی برای اداره بعنوان خروج - انتخاب برخی خدمات در اولویت به دیگران	کاربر/ مشتری خدمات مدیریت کاربر

طبقه بندی فرم های مشارکتی (منبع استخراج مقاله یعقوب آرس ، ۲۰۰۷) با ایجاد تغییراتی توسط نویسنده مقاله

یعقوب آرس (۲۰۰۷) پروژه های مشارکتی را به هفت دسته اصلی گروه بندی نموده است :

احزاب سیاسی

ابتکاراتی با هدف گروه های خاص : پروژه هایی که گروه های خاصی را هدف قرار می دهند را نیز می توان در این دسته قرار داد. قابل توجه ترین در این زمینه پروژه هایی است که برای تقویت نقش زنان ، جوانان و مهاجران در کانال های انتخاباتی و در نهادهای منتخب عمومی طراحی شده اند.

فرآیندهای جامعه : ایجاد ساختارهایی برای بحث عمومی گسترده تر، به ویژه پروژه هایی که بر استفاده از فناوری اطلاعات به عنوان ابزار دموکراسی محلی تأکید دارند.

مشارکت برای توسعه پایدار : در میان جوامعی که هدفشان ترویج مشارکت برای توسعه پایدار است ، نمونه هایی از اشکال مستقیم و غیرمستقیم مشارکت را می یابیم. دیگران را می توان در دسته دموکراسی گروهی ذینفع قرار داد، تا جایی که مشارکت اغلب از طریق سازمان های داوطلبانه صورت می گیرد.

نظرسنجی کاربران به عنوان ابزار دموکراسی : اگرچه پر کردن نظرسنجی کاربران ممکن است به عنوان یک اقدام سیاسی نسبتاً بی اهمیت به نظر برسد، اما برای برخی از پاسخ دهندگان به تلاش بیشتر از رای دادن در انتخابات نیاز دارد. در مقایسه با سایر اشکال پرمشقت تر مشارکت سیاسی، نظرسنجی های کاربران این مزیت را دارند که به همه بخش های جمعیت اجازه می دهد نظر خود را بیان کنند (وربا، ۱۹۹۶ به نقل از یعقوب آرس، ۲۰۰۷).

فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT) در دموکراسی محلی : امیدهای زیادی به پیامدهای احتمالی فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT) برای تعامل سیاسی بسته شده است. برخی مایلند از فناوری جدید برای ارائه اطلاعات به ساکنان در مورد مسائل سیاسی و چیزهایی که در منطقه رخ می دهد استفاده کنند. برخی دیگر می خواهند کانال هایی برای ارتباط دو طرفه ایجاد کنند، به عنوان مثال ، با انتشار آدرس های ایمیل نمایندگان منتخب. با این حال ، دیگران می خواهند سایت های گفتگوی اینترنتی راه اندازی کنند که به ساکنان این امکان را می دهد که نه تنها مستقیماً با مقامات محلی ارتباط برقرار کنند، بلکه در مورد مسائل بین خود نیز بحث کنند.

جلسات مشورتی : آنچه انگیزه جلسات به اصطلاح مشورتی بود ، تمایل به ایجاد اشکالی از مشارکت بود که هم مبتنی بر کل باشد و هم در تعهد عمیق .

بسترهای گسترش فهرست (رپرتوار) مشارکت سیاسی

مشارکت سیاسی در طول زمان دچار تحولات گسترده ای شده است. این تحولات ناشی از تغییرات اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و تکنولوژیکی است که جوامع مدرن را تحت تأثیر قرار داده اند. در این بخش، به بررسی بسترهای گسترش فهرست مشارکت سیاسی و تحولات مرتبط با آن می پردازیم.

۱. ظهور "سیاست فرعی" (اولریش بک)

اولریش بک، جامعه شناس آلمانی، از ظهور "سیاست فرعی" به عنوان شکل جدیدی از سیاست یاد می کند. ایده اصلی او این است که در جامعه ریسک، امر سیاسی دیگر محدود به حوزه های سنتی مانند پارلمان، احزاب سیاسی و اتحادیه های کارگری نیست. به جای آن، سیاست در مکان های غیرمنتظره و غیرسنتی ظهور کرده است. بک معتقد است که در جامعه صنعتی، بسیاری از مسائل به ظاهر غیرسیاسی (مانند مسائل زیست محیطی، جنسیتی و فرهنگی) به امر سیاسی تبدیل شده اند. این تغییر نشان دهنده ی گسترش مفهوم مشارکت سیاسی به حوزه هایی است که قبلاً غیرسیاسی تلقی می شدند (شانال موفه، ۱۳۹۱: ۴۴-۴۵).

۲. نظریه پست مدرنیسم و مشارکت سیاسی

نظریه پست مدرنیسم یکی از دیدگاه های اصلی برای تبیین تفاوت های فرامی در مشارکت سیاسی است. این نظریه استدلال می کند که دموکراسی در کشورهای توسعه یافته تر از نظر اقتصادی و اجتماعی پایدارتر و کارآمدتر است. فرآیند مدرنیسم، با عناصری مانند صنعتی شدن، شهرنشینی، عقلانی شدن و سکولاریسم، تغییرات ساختاری گسترده ای در جامعه ایجاد می کند. این تغییرات شامل بهبود استانداردهای زندگی، افزایش سطح تحصیلات، دسترسی به اطلاعات و گسترش وسایل ارتباطی است. این عوامل به افزایش منابع و بسیج شناختی شهروندان منجر می شوند و در نهایت فرهنگ سیاسی مشارکتی را تقویت می کنند (ولزل، ۲۰۰۷؛ اینگلهارت، ۱۹۹۷؛ دالتون، ۲۰۰۰ و ۲۰۰۸؛ نوریس، ۲۰۰۲).

کسب منزلت های بالاتر اجتماعی، احساس توانایی را در افراد تقویت می کند و نگرش آن ها را نسبت به تأثیرگذاری بر تصمیم گیری های سیاسی بهبود می بخشد. این نگرش ها زمینه ساز مشارکت بیشتر در سیاست و فعالیت های اجتماعی است (هاشمی، ۱۳۹۴). در کشورهای

توسعه یافته، نسل‌های جوان‌تر به جای تمرکز صرف بر معاش مادی و امنیت، بر مسائلی مانند تعلق، بیان احساسات، کیفیت زندگی و محیط‌زیست تأکید می‌کنند. این تغییر ارزش‌ها به گسترش اشکال جدید مشارکت سیاسی کمک می‌کند (دال و استاین برینکر، ۱۳۹۲: ۲۲۱).

۳. تحولات اجتماعی و سیاسی دهه‌های ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰

در اواخر دهه ۱۹۶۰ و اوایل دهه ۱۹۷۰، تحولات سریع اجتماعی و سیاسی منجر به افزایش مشارکت شهروندان در اشکال جدیدی از فعالیت‌های سیاسی شد. این دوره شاهد ظهور جنبش‌های اجتماعی جدیدی مانند جنبش‌های صلح‌طلب، زیست‌محیطی و فمینیستی بود. این جنبش‌ها از شیوه‌های مشارکت غیرمعارف مانند تظاهرات، اعتصابات و تحریم‌ها استفاده می‌کردند. این فعالیت‌ها، که با هنجارهای اجتماعی آن زمان مطابقت نداشتند، به عنوان "مشارکت غیرمعارف" یا "سیاست چالش‌برانگیز نخبگان" شناخته شدند (اینگلهارت، ۱۹۹۰؛ تیلی و تارو، ۲۰۰۶).

۴. تغییر ماهیت مشارکت سیاسی در جوامع مدرن

مشارکت سیاسی در جوامع مدرن از اشکال سنتی مانند رأی‌گیری و عضویت در احزاب سیاسی به اشکال جدید و متنوعی گسترش یافته است. این تغییرات ناشی از عوامل زیر است:

الف) فناوری اطلاعات و ارتباطات

ظهور اینترنت و شبکه‌های اجتماعی باعث شده است که شهروندان بتوانند به راحتی دیدگاه‌های خود را بیان کنند و در فعالیت‌های سیاسی مشارکت داشته باشند. فعالیت‌هایی مانند نوشتن وبلاگ، استفاده از دکمه "لایک" در فیسبوک یا مشارکت در کمپین‌های آنلاین، نمونه‌هایی از اشکال جدید مشارکت سیاسی هستند.

این تغییرات باعث شده است که مرز بین حوزه‌های خصوصی و عمومی محو شود و فعالیت‌های روزمره (مانند خرید یا استفاده از رسانه‌های اجتماعی) به امر سیاسی تبدیل شوند (هوگه، ۲۰۱۴).

ب) گسترش صلاحیت‌ها و منابع شهروندان

افزایش سطح تحصیلات و دسترسی به اطلاعات، شهروندان را قادر ساخته است تا در فرآیندهای سیاسی مشارکت فعال‌تری داشته باشند.

این افزایش صلاحیت‌ها به شهروندان اجازه می‌دهد تا از شیوه‌های خلاقانه و فردی برای بیان دیدگاه‌های سیاسی خود استفاده کنند.

ج) تغییر ارزش‌ها و اولویت‌ها

نسل‌های جوان‌تر به جای مشارکت در فعالیت‌های سنتی سیاسی، به اشکال جدیدی از مشارکت مانند مصرف سیاسی (مانند تحریم محصولات خاص) یا فعالیت‌های زیست‌محیطی روی آورده‌اند.

۵. چالش‌های گسترش مشارکت سیاسی

گسترش فهرست مشارکت سیاسی با چالش‌هایی همراه است:

الف) تعریف مرزهای مشارکت سیاسی

با گسترش اشکال مشارکت، تعیین مرز بین فعالیت‌های سیاسی و غیرسیاسی دشوار شده است. به عنوان مثال، آیا خرید یک محصول خاص با انگیزه‌های سیاسی، یک فعالیت سیاسی محسوب می‌شود؟

این ابهامات باعث شده است که محققان در تعریف مشارکت سیاسی با چالش‌های مفهومی و روش‌شناختی مواجه شوند (ون دث، ۲۰۲۱).

ب) ارزیابی کیفیت دموکراسی

پذیرش اشکال جدید مشارکت به عنوان فعالیت‌های سیاسی، می‌تواند به ارزیابی مثبت‌تر از سلامت دموکراسی منجر شود. با این حال، این امر مستلزم بازنگری در تعاریف سنتی مشارکت سیاسی است.

ج) مشارکت گروه‌های حاشیه‌نشین

اشکال جدید مشارکت، مانند فعالیت‌های آنلاین، می‌تواند به گروه‌هایی که به طور سنتی از سیاست نهادهای دور بوده‌اند (مانند جوانان) اجازه دهند تا در فرآیندهای سیاسی مشارکت کنند. نادیده گرفتن این اشکال مشارکت ممکن است به دست‌کم‌گرفتن مشارکت سیاسی این گروه‌ها منجر شود (تئوچاریس و ون دث، ۲۰۱۶).

مشارکت سیاسی در نقشه مفهومی جان تئورل (Jan Teorell)

جان تئورل (۲۰۰۶) در مقاله خود، مشارکت سیاسی را به سه مدل اصلی تقسیم می‌کند: تلاش‌های تأثیرگذار، تصمیم‌گیری مستقیم و بحث سیاسی. این تقسیم‌بندی بر اساس سه مدل هنجاری دموکراسی است: دموکراسی پاسخگو، دموکراسی مشارکتی و دموکراسی مشورتی. هر یک از این مدل‌ها با پیامدهای خاصی همراه هستند و مکانیسم‌های متفاوتی برای ارزیابی مشارکت سیاسی ارائه می‌دهند.

۱. مدل پاسخگو (تلاش‌های تأثیرگذار)

پیامد: حفاظت برابر از منافع

توضیح: در این مدل، مشارکت سیاسی به عنوان تلاشی برای تأثیرگذاری بر دولت تعریف می‌شود، چه از طریق تأثیرگذاری بر انتخاب پرسنل دولتی و چه از طریق تأثیرگذاری بر سیاست‌های اتخاذ شده توسط آن‌ها. شهروندان از طریق مشارکت، ترجیحات خود را به دولت منتقل می‌کنند و انتظار دارند که دولت به این ترجیحات پاسخگو باشد.

نظریه‌پردازان: اوربا و نای (۱۹۷۲)، رایکر (۱۹۸۲)، دال (۱۹۵۶)، داوونز (۱۹۵۷)، میلر (۱۹۸۳)

مکانیسم ارزیابی: این مدل بر اساس نظریه‌های عدالت توزیعی، نسبت به مشوق‌ها حساس است اما نسبت به منابع غیرحساس است.

۲. مدل مشارکتی (تصمیم‌گیری مستقیم)

پیامد: توسعه سیاسی خود

توضیح: در این مدل، مشارکت سیاسی به معنای دخالت مستقیم و فوری شهروندان در فرآیند تصمیم‌گیری است. به جای تکیه بر نمایندگان، شهروندان مستقیماً در تصمیم‌گیری‌ها مشارکت می‌کنند. این مدل بر توسعه ظرفیت‌های فردی و اجتماعی شهروندان تأکید دارد و معتقد است که مشارکت مستقیم به رشد شخصیت و توانایی‌های سیاسی افراد کمک می‌کند.

نظریه‌پردازان: پتمن (۱۹۷۰)، باربر (۱۹۸۴)، گولد (۱۹۸۸)

مکانیسم ارزیابی: این مدل بر خودتحقی و خودسازی شهروندان از طریق مشارکت مستقیم تأکید می‌کند.

۳. مدل مشورتی (بحث سیاسی)

پیامد: مشروعیت ذهنی

توضیح: در این مدل، مشارکت سیاسی به عنوان فرآیندی برای شکل‌گیری ترجیحات و نظرات شهروندان از طریق بحث و گفت‌وگو تعریف می‌شود. این مدل بر این باور است که مشورت و گفت‌وگوی سیاسی می‌تواند به بهبود کیفیت تصمیم‌گیری‌ها و افزایش مشروعیت نظام سیاسی کمک کند.

نظریه‌پردازان: فرون (۱۹۹۸)، الستر (۱۹۹۸)، هابرماس (۱۹۹۶)

مکانیسم ارزیابی: این مدل بر افزایش آگاهی عمومی، کاهش اختلافات و افزایش مشروعیت ذهنی نظام سیاسی تأکید دارد.

تحلیل مدل تئورل

۱. مدل پاسخگو

این مدل بر پاسخگویی دولت به ترجیحات شهروندان تأکید دارد. مشارکت سیاسی در این مدل عمدتاً از طریق مکانیسم‌های غیرمستقیم مانند رأی‌گیری و تماس با مقامات انجام می‌شود.

نقاط قوت: این مدل به وضوح نقش شهروندان در نظارت بر دولت را برجسته می‌کند.

نقاط ضعف: این مدل به منشأ ترجیحات شهروندان توجهی ندارد و ممکن است نتواند مشارکت‌های مستقیم و خلاقانه را به‌طور کامل پوشش دهد.

۲. مدل مشارکتی

این مدل بر مشارکت مستقیم شهروندان در فرآیندهای تصمیم‌گیری تأکید دارد. هدف این مدل، توسعه ظرفیت‌های فردی و اجتماعی شهروندان از طریق مشارکت فعال است.

نقاط قوت: این مدل به رشد شخصیت و توانایی‌های سیاسی شهروندان کمک می‌کند.

نقاط ضعف: اجرای این مدل در سطح کلان ممکن است دشوار باشد، زیرا نیاز به تغییرات ساختاری گسترده در نظام سیاسی دارد.

۳. مدل مشورتی

این مدل بر نقش گفت‌وگو و مشورت در شکل‌گیری ترجیحات و تصمیم‌گیری‌های سیاسی تأکید دارد. هدف این مدل، افزایش مشروعیت نظام سیاسی از طریق مشارکت شهروندان در بحث‌های سیاسی است.

نقاط قوت: این مدل به بهبود کیفیت تصمیم‌گیری‌ها و کاهش اختلافات کمک می‌کند.

نقاط ضعف: این مدل ممکن است در عمل با چالش‌هایی مانند عدم تمایل شهروندان به مشارکت در بحث‌های سیاسی مواجه شود.

نقشه مفهومی جان تئورل (۲۰۰۶) با ارائه سه مدل مشارکت سیاسی (پاسخگو، مشارکتی و مشورتی)، چارچوبی جامع برای درک مشارکت سیاسی فراهم می‌کند. هر یک از این مدل‌ها با پیامدهای خاصی همراه هستند و مکانیسم‌های متفاوتی برای ارزیابی مشارکت سیاسی ارائه

می‌دهند. این رویکرد به محققان اجازه می‌دهد تا مشارکت سیاسی را از جنبه‌های مختلف تحلیل کنند و درک بهتری از نقش شهروندان در نظام‌های دموکراتیک به دست آورند.

مدل مشارکت های	پیامدها	توضیح	نظریه پردازان	مکانیزم استاندارد برای ارزیابی
مدل پاسخگو (تلاش های تاثیرگذار)	حفاظت برابر از منافع	هدف : تأثیرگذاری بر دولت ، چه از طریق تأثیرگذاری بر انتخاب پر سنل دولتی و چه از طریق تأثیرگذاری بر انتخاب های انجام شده توسط کارکنان دولت. به شهروندان اجازه می دهد ترجیحات خود را نسبت به «انتخاب های انجام شده توسط پرسنل دولت» یعنی بر سیاست ها بیان کنند. مشارکت مکانیزمی برای نمایندگی است. منتخب / منتخبین باید نیازهای عموم مردم را پذیرش و ملزم به پاسخگویی به آن ترجیحات و نیازها هستند. به عبارت دیگر، کیفیت و کمیت پاسخگویی سیستم به نیازها و ترجیحات شهروندان ، موضوع هنجاری کلیدی است. برای یک نظام سیاسی که یکی از ویژگی های آن کیفیت پاسخگویی کامل یا تقریباً کامل به همه شهروندان است. مطابق با مفهوم نخبه گرایانه ، مشارکت هنوز تنها به عنوان یک اقدام غیرمستقیم در برابر نتایج سیاست در نظر گرفته می شود. بنابراین ، شهروندان مستقیماً خود نتایج را تعیین نمی کنند. به همین ترتیب ، در دیدگاه ها و تعاریف ، هیچ اشاره ای به منشأ ترجیحات و نیازهای درک شده ای که شهروندان بر اساس آن ها عمل می کنند، نشده است. در مجموع ، مشارکت بر اساس مدل پاسخگو به عنوان تلاشی برای تأثیرگذاری بر کسانی که در دولت حرفی برای گفتن دارند، تعریف می شود.	الگوی دموکراسی پاسخگو و در دیدگاه و تعاریف صاحب نظرانی مانند وریا و نای (۱۹۷۲)، رایبر (۱۹۸۲) دال (۱۹۵۶) ، داوونز (۱۹۵۷)، میلر (۱۹۸۳).	با قیاس با نظریه های عدالت توزیعی باید نسبت به مشوق ها حساس اما نسبت به منابع غیرحساس باشند.
مدل مشارکتی (تصمیم گیری مستقیم)	توسعه سیاسی خود	مشارکت سیاسی با دخالت مستقیم و فوری افراد مربوطه در فرایند تصمیم گیری مشخص می شود. نمایندگی اما مستقیماً توسط آنها اعمال می شود. به جای دولت نماینده ، خودگردانی توسط شهروندان وجود دارد . در واقع این به معنای لغو همه نهادهای نمایندگی نیست بلکه در عوض گسترش فرصت ها برای مشارکت مستقیم از طریق فراهم کردن عرصه های جدید خارج از نظام نمایندگی سستی ، عمدتاً در محیط های کوچک میاس است. پتمن (۱۹۷۰) تقریباً به طور انحصاری به تصمیم گیری در محل کار ، در حالی که گولد (۱۹۸۸:۲۶۰) از " نهادهای سیاسی محلی که قدرت تصمیم گیری در مورد مسائل محلی را دارند" صحبت می کنند. نکته این است که باید شهروندان را در حل مشکلات جامعه بیشتر درگیر کنیم، حتی اگر این امر در چارچوبی بزرگتر انجام شود. در مقابل دیدگاه پاسخگو در دیدگاه دموکرات های مشارکت گرا، مشارکت به این معناست که شخص در مورد خود دولت حرفی برای گفتن داشته باشد.	الگوی دموکراسی مشارکتی و در دیدگاه و تعاریف صاحب نظرانی مانند سارتنوری (۱۹۸۷)، پیتمن (۱۹۷۰). باربر (۱۹۸۴)، نگل (۱۹۸۷) ، گولد (۱۹۸۸)	
مدل مشورتی (بحث سیاسی)	مشروعیت ذهنی	«مدل مشورتی دموکراسی» چالشی را در برابر این دیدگاه ایجاد می کند که ترجیحات مردم برای فرایند دموکراتیک ثابت و برون زا هستند. در مقابل به نظر میرسد دموکرات های مشارکتی در مورد این موضوع سکوت می کنند، طرفداران هر دو مدل نخبه گرای افراطی و پاسخگو این دیدگاه را دارند که "هدف دموکراسی ، تجمیع ترجیحات فردی در یک انتخاب جمعی است. نظریه پردازان دموکراسی مشورتی در مورد اینکه چه چیزی باید به عنوان مشورت تلقی شود، بحث می کنند. یکی از موارد بحث برانگیز این است که آیا مشورت باید جمعی باشد یا می تواند به صورت انفرادی انجام شود، «در یک گفتگوی ذهنی دلایل و استدلال ها سنجیده شود. موضوع مورد مناقشه دیگر این است که آیا مشورت راهی برای تصمیم گیری است یا صرفاً فرایندی است که از طریق آن نظرات فردی شکل می گیرد. الستر (۱۹۹۸: ۸)، برای مثال ، مشورت را به عنوان «تصمیم گیری از طریق استدلال» تعریف می کند، درحالی که چمبرز (۱۹۹۶) ادعا می کند که «نه آنقدر به تصمیمات اتخاذ شده که در جهت شکل گیری است. نظری که مقدم بر تصمیم گیری است. در نهایت ، مدل مشورتی ، مشارکت را راهی برای یافتن آنچه باید گفت تعریف می کند.	نظریه پردازان دموکراسی مشورتی و در دیدگاه و تعاریف صاحب نظرانی Fearon فرون (۱۹۹۸)، الستر (۱۹۹۸).	

تهیه کننده : نویسنده مقاله - منبع استخراج شده مقاله جان تئورل (۲۰۰۶)

مدل	پیامد	توضیح
مدل پاسخگو	حفاظت از منافع برابر در سطح فردی	طرفداران، عموماً انتخابات را در انتقال اطلاعات از شهروندان به نظام سیاسی بسیار ضعیف می دانند. در پای صندوق های رای، شهروندان عادی باید از میان مجموعه ای از مواضع سیاسی که توسط احزاب سیاسی از پیش تعیین شده اند، انتخاب کنند. برخی از اینها ممکن است نظرات خود را منعکس کنند، اما برخی دیگر ممکن است دورتر به نظر برسند. علاوه بر این، محدودیت های نهادی عموماً به شکل گیری احزاب جدید که به طور بالقوه قادر به ترکیب بهتر مجموعه کامل دیدگاه های سیاستی شهروندان هستند، آسیب می رساند. در مقابل، هنگام شرکت در سایر اشکال فعالیت سیاسی مانند تماس با مقامات و رفتار اعتراضی، شهروندان ممکن است نظرات خود را در مورد یک موضوع در یک زمان بیان کنند. اطلاعاتی که بدین ترتیب منتقل می شود می تواند بسیار دقیق تر باشد و مستقیماً به سمت بازیگرانی که مسئول رسیدگی به موضوع هستند، هدف قرار گیرد. به این ترتیب، مشارکت سیاسی، باید سیستم را به نیازها و ترجیحات شهروندان پاسخگوتر کند. در سطح فردی، این بدان معنی است که شهروندان حفاظت از منافع خود را تقویت می کنند.
مدل مشارکتی	توسعه خود	ویژگی متمایز دموکرات های مشارکتی این است که این نوع مشارکت کیفیت های فردی و اجتماعی مطلوبی را در شهروندان دموکراتیک پرورش می دهد (دال ۱۹۸۹: ۹۲؛ وارن ۱۹۹۲: ۹۰، ۱۱). مشارکت شهروندان بسیار مهم است، زیرا به «توسعه قدرت های فکری، احساسی و عملی انسانی» کمک می کند. به طور مشابه، پتمن (۱۹۷۰: ۴۲) استدلال می کند که: «کسی می تواند مدل مشارکتی را به عنوان مدلی توصیف کند که در آن حداکثر ورودی (مشارکت) مورد نیاز است و در آن خروجی نه تنها شامل سیاست ها (تصمیمات) می شود، بلکه توسعه ظرفیت های اجتماعی و سیاسی هر یک را نیز شامل می شود. فردی، به طوری که "بازخورد" از خروجی به ورودی وجود دارد. بنابراین، خودتحقیق یا خودسازی، معیار پیامدگرای اولیه است که توسط دموکرات های مشارکتی ارائه می شود (مکفرسون ۱۹۷۷: ۲؛ گولد ۱۹۸۸: ۴۰-۴۲، ۴۶-۵۱، ۲۸۷). تعاریف دقیق مفهوم توسعه خود متفاوت است، اما آنها متفاوت هستند. همگی ایده ای از یک پتانسیل کاملاً تحقق نیافته در خود انسان دارند که می تواند از طریق مشارکت سیاسی دگرگون شود یا حتی به کمال برسد (وارن، ۱۹۹۲). دموکرات های مشارکت گرا استدلال می کنند که اگر فرصت ها برای مشارکت در تصمیم گیری مستقیم - در محل کار، همسایگی، در جامعه محلی یا جاهای دیگر - گسترده می شد، آن گاه خودسازی به وجود می آمد. با این حال، می توان استدلال کرد که هیچ کشور دموکراتیکی در جهان چنین فرصت های گسترده ای را برای جمعیت به طور کلی فراهم نمی کند یا حداقل این که تنوع بین کشوری به اندازه کافی بزرگ نیست که امکان ارزیابی تأثیر معنادار را فراهم کند.
مدل مشورتی	مشروعیت ذهنی	دموکرات های مشورتی چندین استدلال نتیجه محور در مورد تأثیرات مورد انتظار از بحث های سیاسی ارائه کرده اند. اول: دادن فرصت های گسترده به شهروندان برای بحث «کیفیت قضاوت های دموکراتیک را افزایش می دهد» (وارن ۱۹۹۶: ۴۶). - بحث منجر به آگاهی بیشتر افکار عمومی می شود. دوم: آنچه بحث سیاسی می تواند انجام دهد این است که شرکت کنندگان را در یک بحث وادار کند «در باره ابعادی که بر سر آن اختلاف نظر دارند توافق کنند» (نایت و جانسون، ۱۹۹۴: ۲۸۲-۲۸۳). در نتیجه، ممکن است بر بی ثباتی و خودسری که هر مکانیزم دموکراتیک را برای انباشت ترجیحات، حداقل بر اساس نظریه انتخاب اجتماعی دموکراسی، تحت تأثیر قرار می دهد، غلبه کند (Miller ۱۹۹۲؛ List & Dryzek ۲۰۰۳). سوم: در نهایت، مشورت تأیید شده است. با ظرفیت مشروعیت بخشیدن به رویه ها و نتایج دموکراتیک (مانین ۱۹۸۷؛ کوهن ۱۹۸۹؛ هابرماس، ۱۹۹۶). مکانیسم های مسئول افزایش مشروعیت: برخلاف نظریه پردازان نخبه گرا یا پاسخگو دموکراسی، «منبع مشروعیت» از نظر دموکرات های مشورتی «اراده از پیش تعیین شده افراد نیست، بلکه فرآیند شکل گیری آن، یعنی خود مشورتی است» (مانین، ۱۹۸۷). سوال مهم: «مشروعیت» در این مورد به چه معناست؟ حتی اگر با یک تعریف کلی مانند «مقبولیت اخلاقی» موافق باشیم، باید پرسید: مقبولیت اخلاقی برای چه کسی؟ برای یک ناظر خارجی که سعی در ارزیابی مشروعیت یک وضعیت خاص دارد، یا برای شرکت کنندگانی که در خود سیستم عمل می کنند (erfordWeath ۱۹۹۲). در حالی که نوع اول مشروعیت را می توان مشروعیت «هنجاری» یا «عینی» نامید، دومی را باید «ذهنی» نامید، زیرا بر اساس قضاوتی در مورد مقبولیت اخلاقی است که توسط هر فرد انجام می شود.

تهیه کننده: نویسنده مقاله - منبع استخراج شده مقاله تتورل (۲۰۰۶)

مشارکت سیاسی در نقشه مفهومی ون دث (van Deth, ۲۰۱۴) - چهار نوع متمایز

"نقشه مفهومی مشارکت سیاسی" اثر یان ون دث (۲۰۱۴)، یکی از جامع ترین تلاش ها برای بازبینی و ارائه تعریفی جدید از مشارکت سیاسی است. این مفهوم سازی دو هدف اصلی را دنبال می کند: بسط تعریف مشارکت سیاسی و تمایز بین انواع تحلیلی مشارکت (بنگو هوش - دایکان، ۲۰۱۴). ون دث با نگاهی به مکان ها و اهداف مختلف کنش، چهار دسته اصلی مشارکت سیاسی را شناسایی می کند: مشارکت نهادی

مشارکت دولت محور برون نهادی

مشارکت غیردولتی برون نهادی

فعالیت‌های غیرسیاسی با اهداف سیاسی

این نقشه مفهومی برای "شناسایی روشمند هر پدیده به عنوان نمونه‌ای از مشارکت سیاسی و تمایز سیستماتیک بین انواع مختلف مشارکت" طراحی شده است (ون دث، ۲۰۱۴، به نقل از اهم و همکاران، ۲۰۱۸). با این حال، کاربرد عملی این شناسایی روش‌شناختی هنوز به طور کامل توسعه نیافته است (اهم و همکاران، ۲۰۱۸).

مفهوم‌سازی ون دث و اهمیت آن

مفهوم‌سازی ون دث (۲۰۱۴) پاسخی به فراخوان‌های اخیر برای بازنگری در معنای مشارکت سیاسی است (دالتون، ۲۰۰۸؛ فاکس، ۲۰۱۴، به نقل از دی مور، ۲۰۰۰). این بازنگری اهمیت زیادی دارد، زیرا نوع فعالیت‌هایی که در تعریف مشارکت سیاسی گنجانده می‌شوند، تأثیر مستقیمی بر ارزیابی سلامت دموکراسی در عصر کاهش مشارکت در انتخابات دارند. به عنوان مثال، تعاریف محدود که تنها بر سیاست‌های انتخاباتی متمرکز هستند، ممکن است به این نتیجه برسند که مشارکت سیاسی در حال کاهش است و دموکراسی در بحران قرار دارد (پاتنام، ۲۰۰۰). در مقابل، تعاریف گسترده‌تر نشان می‌دهند که شهروندان به جای غیرفعال شدن، به اشکال جدیدی از مشارکت خارج از حوزه‌های سنتی روی آورده‌اند (دالتون، ۲۰۰۸، به نقل از دی مور، ۲۰۰۰).

ون دث با ارائه این نقشه مفهومی، فضایی برای درک پیچیدگی‌های فزاینده مشارکت سیاسی فراهم می‌کند. این نقشه به‌وضوح نشان می‌دهد که مشارکت سیاسی دیگر محدود به هدف قرار دادن دولت نیست، بلکه ممکن است شامل بازیگران غیردولتی مانند شرکت‌ها یا شهروندان نیز باشد. این رویکرد جامع به ون دث اجازه می‌دهد تا هر شکلی از مشارکت سیاسی را به‌طور سیستماتیک در یکی از چهار دسته قرار دهد (دی مور، ۲۰۰۰).

قواعد تصمیم‌گیری در نقشه مفهومی ون دث

ون دث برای شناسایی و طبقه‌بندی مشارکت سیاسی، هشت قاعده تصمیم‌گیری ارائه می‌کند. این قواعد به‌صورت سؤالاتی مطرح می‌شوند که باید به ترتیب پاسخ داده شوند تا نوع مشارکت مشخص شود:

قاعده ۱: آیا این یک فعالیت یا عمل است؟

مشارکت سیاسی مستلزم یک فعالیت یا اقدام است. به عنوان مثال، علاقه به سیاست یا تماشای برنامه‌های خبری به‌تنهایی کافی نیست (اهم و همکاران، ۲۰۱۸).

قاعده ۲: آیا فعالیت داوطلبانه است؟

مشارکت سیاسی باید اختیاری و مبتنی بر اراده آزاد باشد. فعالیت‌های اجباری مانند پرداخت مالیات یا احضار به دادگاه از این تعریف مستثنی هستند. با این حال، رأی‌گیری اجباری (در صورت وجود) از این قاعده مستثنی نیست (ون دث، ۲۰۲۱).

قاعده ۳: آیا فعالیت توسط شهروندان غیرحرفه‌ای انجام می‌شود؟

مشارکت سیاسی باید توسط شهروندان عادی و غیرحرفه‌ای انجام شود. فعالیت‌های سیاستمداران، کارمندان دولت، لابی‌گرها و دیگر بازیگران حرفه‌ای از این تعریف خارج هستند (اهم و همکاران، ۲۰۱۸).

قاعده ۴: آیا فعالیت در حوزه حکومت، دولت یا سیاست قرار دارد؟

فعالیت‌هایی که در چارچوب نهادهای سیاسی یا فرآیندهای تصمیم‌گیری قانونی انجام می‌شوند، مانند رأی دادن یا عضویت در احزاب سیاسی، در این دسته قرار می‌گیرند (ون دث، ۲۰۲۱).

اگر فعالیت مورد نظر این چهار قاعده را برآورده کند، به عنوان مشارکت سیاسی نوع اول (مشارکت نهادی) طبقه‌بندی می‌شود. با این حال، اگر فعالیت در حوزه حکومت، دولت یا سیاست قرار نگیرد، قواعد بعدی اعمال می‌شوند.

قاعده ۵: آیا فعالیت با هدف حکومت، دولت یا سیاست انجام می‌شود؟

فعالیت‌هایی که در حوزه حکومت قرار ندارند، اما هدف آن‌ها تأثیرگذاری بر دولت یا سیاست است، مانند تظاهرات یا اعتصابات، در این دسته قرار می‌گیرند. این فعالیت‌ها به عنوان مشارکت دولت‌محور برون نهادی (نوع دوم) شناخته می‌شوند (اهم و همکاران، ۲۰۱۸).

قاعده ۶: آیا فعالیت با هدف حل مشکلات جمعی یا اجتماعی انجام می‌شود؟

فعالیت‌هایی که نه در حوزه حکومت قرار دارند و نه هدف آن‌ها تأثیرگذاری بر دولت است، اما هدف آن‌ها حل مشکلات جمعی یا اجتماعی است، مانند تحریم‌ها یا خرید سیاسی، در این دسته قرار می‌گیرند. این فعالیت‌ها به عنوان مشارکت غیردولتی برون نهادی (نوع سوم) شناخته می‌شوند (ون دث، ۲۰۲۱).

قاعده ۷: آیا فعالیت در یک زمینه سیاسی انجام می‌شود؟

فعالیت‌هایی که هیچ یک از قواعد ۴، ۵ یا ۶ را برآورده نمی‌کنند، اما در یک زمینه سیاسی انجام می‌شوند، مانند خرید یک محصول خاص با انگیزه‌های سیاسی، در این دسته قرار می‌گیرند (اهم و همکاران، ۲۰۱۸).

قاعده ۸: آیا از فعالیت برای بیان اهداف و مقاصد سیاسی استفاده می‌شود؟

فعالیت‌هایی که هیچ یک از قواعد قبلی را برآورده نمی‌کنند، اما برای بیان اهداف و مقاصد سیاسی استفاده می‌شوند، مانند استفاده از نمادها یا نشانه‌های سیاسی در فعالیت‌های روزمره، در این دسته قرار می‌گیرند. این فعالیت‌ها به عنوان فعالیت‌های غیرسیاسی با اهداف سیاسی (نوع چهارم) شناخته می‌شوند (ون دث، ۲۰۲۱).

انواع مشارکت سیاسی در نقشه مفهومی ون دث

ون دث چهار نوع مشارکت سیاسی را شناسایی می‌کند:

مشارکت نهادی (نوع اول): فعالیت‌هایی مانند رأی دادن، ارسال طومار، حمایت از احزاب سیاسی و عضویت در انجمن‌ها.

مشارکت دولت‌محور برون نهادی (نوع دوم): فعالیت‌هایی مانند تظاهرات، اعتصابات و دیگر اشکال اعتراضی که هدف آن‌ها تأثیرگذاری بر دولت است.

مشارکت غیردولتی برون نهادی (نوع سوم): فعالیت‌هایی مانند تحریم‌ها و خرید سیاسی که هدف آن‌ها حل مشکلات جمعی یا اجتماعی است.

فعالیت‌های غیرسیاسی با اهداف سیاسی (نوع چهارم): فعالیت‌هایی مانند استفاده از نمادهای سیاسی در زندگی روزمره که برای بیان دیدگاه‌های سیاسی انجام می‌شوند.

اهمیت نقشه مفهومی ون دث

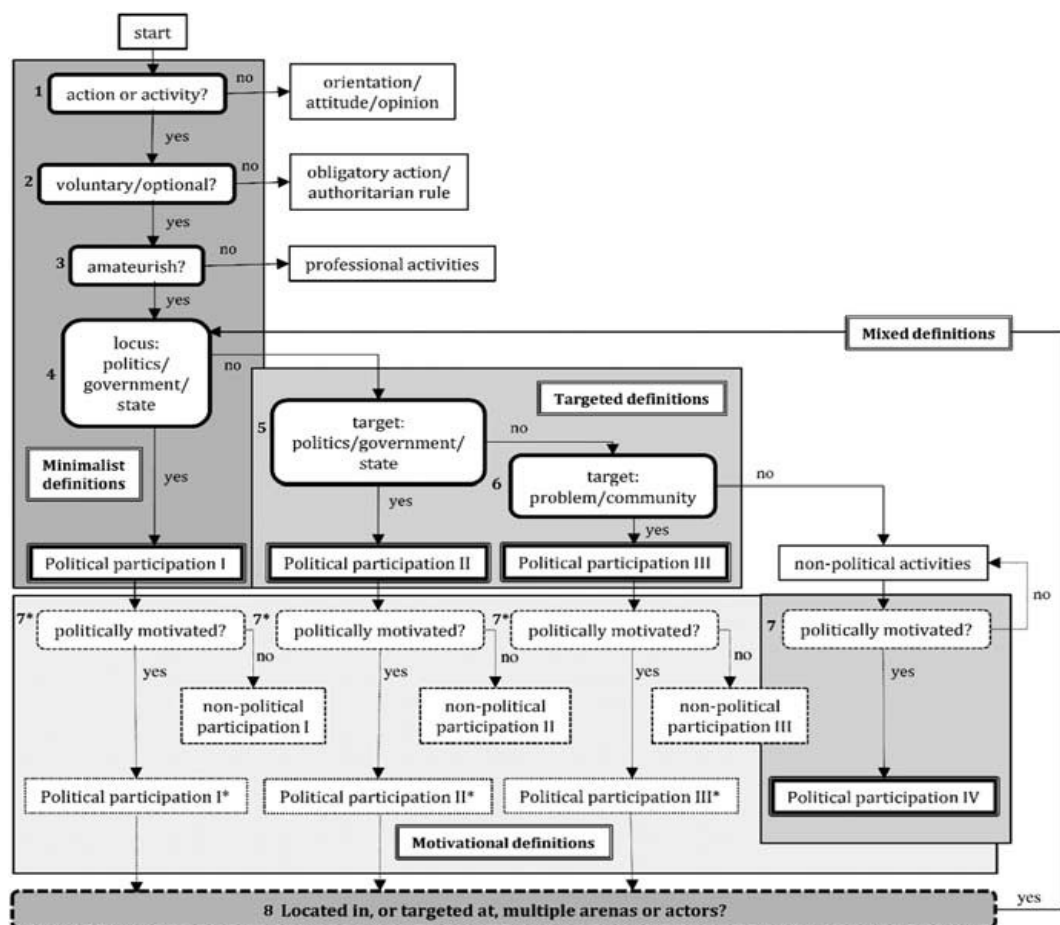
نقشه مفهومی ون دث به‌وضوح نشان می‌دهد که مشارکت سیاسی دیگر محدود به فعالیت‌های سنتی مانند رأی دادن یا عضویت در احزاب سیاسی نیست. این مفهوم‌سازی به محققان اجازه می‌دهد تا اشکال جدید مشارکت، مانند فعالیت‌های آنلاین یا مصرف سیاسی، را نیز در تحلیل‌های خود بگنجانند. این رویکرد جامع به درک بهتر تغییرات در مشارکت سیاسی و سلامت دموکراسی در جوامع مدرن کمک می‌کند.

نقشه مفهومی ون دث (۲۰۱۴) با ارائه چهار نوع مشارکت سیاسی و هشت قاعده تصمیم‌گیری، چارچوبی روش‌شناختی برای شناسایی و طبقه‌بندی مشارکت سیاسی فراهم می‌کند. این مفهوم‌سازی نه تنها به درک بهتر مشارکت سیاسی کمک می‌کند، بلکه فضایی برای تحلیل اشکال جدید مشارکت در جوامع مدرن ایجاد می‌کند. با این حال، کاربرد عملی این نقشه مفهومی هنوز نیاز به توسعه بیشتر دارد.

ردیف	قاعده	اطلاق نوع مشارکت		نوع مشارکت سیاسی					
				نوع ۱	مصادیق	نوع ۲	مصادیق	نوع ۳	مصادیق
۱	آیا این یک فعالیت یا عمل است ؟ آیا ما با رفتار سروکار داریم ؟	بله	تحقق قاعده اول	مشارکت نوع اول (مینیمالیستی ترین تعریف)	مشارکت نوع دوم	مشارکت نوع سوم	مشارکت غیردولتی برون نهادی	مشارکت سیاسی نوع چهارم	فعالیت های غیر سیاسی
۲	آیا فعالیت داوطلبانه و انتخابی است؟	خیر	عقیده / نگرش / جهت گیری						
		بله	تحقق قاعده دوم						
۳	آیا فعالیت توسط شهروندان غیرحرفه ای انجام می شود؟	خیر	اقدام اجباری / استبدادی						
		بله	تحقق قاعده سوم						
۴	آیا فعالیت درمکان و حوزه حکومت، دولت یا سیاست قرار دارد؟	خیر	فعالیت های حرفه ای						
		بله	تحقق قاعده چهارم						
۵	اگر نیست آیا این فعالیت با هدف حکومت ، دولت یا	بله	تحقق قاعده پنجم						
		خیر	کش غیرسیاسی						

								سیاست است؟	
						سیاسی	بله	اگر نیست آیا این فعالیت با هدف حل مشکلات جمعی یا اجتماعی است؟	۶
						غیرسیاسی	خیر		
						سیاسی	بله	اگر نیست آیا فعالیت در زمینه سیاسی قرار می گیرد؟	۷
						غیرسیاسی	خیر		
						سیاسی	بله	اگر نیست آیا از فعالیت برای بیان اهداف و مقاصد سیاسی استفاده می شود؟	۸
						غیرسیاسی	خیر		

نقشه مفهومی ون دت (۲۰۱۴)، استخراج توسط نویسنده مقاله

شکل: نقشه مفهومی ون دت (۲۰۱۴)

نتیجه گیری و ارائه پیشنهادها

مشارکت سیاسی به عنوان یکی از ارکان اصلی دموکراسی شناخته می شود و کاهش آن باعث نگرانی صاحب نظران و سیاستمداران شده است. مشارکت سیاسی نه تنها به عنوان ابزاری برای تأثیرگذاری بر تصمیم گیری های سیاسی، بلکه به عنوان عاملی برای توسعه فردی و مشروعیت نظام های سیاسی نیز مطرح است.

۱. تغییرات در اشکال مشارکت سیاسی:

مشارکت سیاسی از اشکال سنتی مانند رأی‌گیری و عضویت در احزاب به سمت اشکال غیرسنتی مانند فعالیت‌های اعتراضی، جنبش‌های اجتماعی و مشارکت دیجیتالی حرکت کرده است. کاهش مشارکت در انتخابات و احزاب سیاسی در برخی جوامع، با افزایش مشارکت در فعالیت‌های غیرسنتی و دیجیتالی همراه بوده است.

۲. عوامل مؤثر بر مشارکت سیاسی:

عوامل اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی مانند سطح تحصیلات، وضعیت اقتصادی، اعتماد به نهادها و احساس اثربخشی سیاسی بر میزان مشارکت سیاسی تأثیر می‌گذارند.

شبکه‌های اجتماعی و پیوندهای اجتماعی نیز نقش مهمی در بسیج افراد برای مشارکت سیاسی ایفا می‌کنند.

۳. چالش‌های مشارکت سیاسی:

کاهش مشارکت در اشکال سنتی مشارکت سیاسی (مانند رأی‌گیری و عضویت در احزاب) به عنوان یک چالش جدی برای دموکراسی‌ها مطرح شده است. تحلیل نادرست از تغییرات در اشکال مشارکت می‌تواند به برداشت‌های نادرست از کیفیت دموکراسی منجر شود.

۴. اشکال جدید مشارکت سیاسی:

ظهور اشکال جدید مشارکت مانند فعالیت‌های دیجیتالی، کمپین‌های آنلاین و جنبش‌های اجتماعی نشان‌دهنده تحول در مفهوم مشارکت سیاسی است. این اشکال جدید مشارکت، اگرچه ممکن است کمتر نهادینه شده باشند، اما تأثیر قابل توجهی بر سیاست و جامعه دارند.

۵. نقش جوانان در مشارکت سیاسی:

جوانان به طور فزاینده‌ای از اشکال سنتی مشارکت سیاسی فاصله گرفته‌اند، اما در عوض در فعالیت‌های غیرسنتی و دیجیتالی مشارکت بیشتری نشان می‌دهند. آموزش و آگاهی‌بخشی به جوانان می‌تواند به افزایش مشارکت آنان در فرآیندهای سیاسی کمک کند.

۶. تأثیر بحران‌ها بر مشارکت سیاسی:

بحران‌های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی می‌توانند هم باعث افزایش مشارکت سیاسی (از طریق بسیج عمومی) و هم کاهش آن (به دلیل بی‌اعتمادی به نهادها) شوند. بحران‌هایی مانند همه‌گیری کووید-۱۹ تأثیرات متفاوتی بر مشارکت سیاسی در جوامع مختلف داشته‌اند.

۷. آینده مشارکت سیاسی:

با توجه به تحولات فناوری و اجتماعی، مشارکت سیاسی در آینده ممکن است بیشتر به سمت اشکال دیجیتالی و غیرسنتی حرکت کند. نقش فناوری‌های نوین مانند هوش مصنوعی و شبکه‌های اجتماعی در شکل‌دهی به مشارکت سیاسی در آینده قابل توجه خواهد بود.

۸. پیشنهادات برای بهبود مشارکت سیاسی:

- تقویت نهادهای مدنی و احزاب سیاسی برای جذب مشارکت بیشتر شهروندان.
- استفاده از فناوری‌های دیجیتال برای تسهیل مشارکت سیاسی و افزایش دسترسی شهروندان به فرآیندهای تصمیم‌گیری.
- آموزش و آگاهی‌بخشی به شهروندان به ویژه جوانان برای افزایش مشارکت آنان در فرآیندهای سیاسی.

این یافته‌ها نشان می‌دهند که مشارکت سیاسی در حال تحول است و درک این تحولات برای تقویت دموکراسی و مشارکت شهروندان ضروری است.

بحث و نتیجه گیری:

۱. تحول در اشکال مشارکت سیاسی:

مشارکت سیاسی از اشکال سنتی مانند رأی‌گیری و عضویت در احزاب به سمت اشکال غیرسنتی و نوین مانند فعالیت‌های اعتراضی، جنبش‌های اجتماعی و مشارکت دیجیتال حرکت کرده است. این تحول نشان‌دهنده تغییر در رفتار شهروندان و نیاز به بازتعریف مفهوم مشارکت سیاسی است.

کاهش مشارکت در اشکال سنتی مشارکت سیاسی (مانند رأی‌گیری) لزوماً به معنای کاهش کلی مشارکت نیست، بلکه ممکن است نشان‌دهنده تغییر در اولویت‌ها و روش‌های مشارکت باشد.

۲. اهمیت مشارکت سیاسی در دموکراسی: مشارکت سیاسی به عنوان یکی از ارکان اصلی دموکراسی، نقش حیاتی در مشروعیت بخشیدن به نظام‌های سیاسی و تضمین پاسخگویی حکومت‌ها دارد. کاهش مشارکت در اشکال سنتی مشارکت سیاسی می‌تواند به عنوان یک چالش جدی برای دموکراسی‌ها مطرح شود، اما ظهور اشکال جدید مشارکت ممکن است فرصت‌های جدیدی برای تقویت دموکراسی ایجاد کند.

۳. عوامل مؤثر بر مشارکت سیاسی:

عوامل اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی مانند سطح تحصیلات، وضعیت اقتصادی، اعتماد به نهادها و احساس اثربخشی سیاسی بر میزان مشارکت سیاسی تأثیر می‌گذارند. شبکه‌های اجتماعی و پیوندهای اجتماعی نیز نقش مهمی در بسیج افراد برای مشارکت سیاسی ایفا می‌کنند. این عوامل نشان می‌دهند که مشارکت سیاسی تنها به ساختارهای سیاسی وابسته نیست، بلکه تحت تأثیر شرایط اجتماعی و فردی نیز قرار دارد.

۴. نقش فناوری و رسانه‌های اجتماعی:

فناوری‌های دیجیتال و رسانه‌های اجتماعی به عنوان ابزارهای جدید مشارکت سیاسی، نقش مهمی در بسیج شهروندان و شکل‌دهی به جنبش‌های اجتماعی ایفا می‌کنند. با این حال، استفاده از این ابزارها ممکن است چالش‌هایی مانند گسترش اطلاعات نادرست و کاهش کیفیت مشارکت را نیز به همراه داشته باشد.

۵. چالش‌ها و فرصت‌های پیش‌رو:

کاهش مشارکت در اشکال سنتی مشارکت سیاسی و افزایش مشارکت در اشکال غیرسنتی، چالش‌هایی را برای نظام‌های سیاسی ایجاد می‌کند. این چالش‌ها شامل نیاز به بازتعریف مشارکت سیاسی، تقویت نهادهای مدنی و افزایش اعتماد شهروندان به نهادهای سیاسی است. از سوی دیگر، ظهور اشکال جدید مشارکت سیاسی فرصت‌هایی را برای افزایش مشارکت گروه‌هایی که قبلاً کمتر در فرآیندهای سیاسی مشارکت داشتند (مانند جوانان و اقلیت‌ها) فراهم می‌کند.

۶. آینده مشارکت سیاسی:

با توجه به تحولات فناوری و اجتماعی، مشارکت سیاسی در آینده ممکن است بیشتر به سمت اشکال دیجیتال و غیرسنتی حرکت کند. این تحولات نیازمند بازنگری در سیاست‌ها و نهادهای سیاسی برای تطبیق با نیازها و انتظارات شهروندان است. نقش فناوری‌های نوین مانند هوش مصنوعی و شبکه‌های اجتماعی در شکل‌دهی به مشارکت سیاسی در آینده قابل توجه خواهد بود.

بنابراین مشارکت سیاسی به عنوان یکی از ارکان اصلی دموکراسی، در حال تحول است. این تحولات نیازمند بازنگری در سیاست‌ها و نهادهای سیاسی برای تطبیق با نیازها و انتظارات شهروندان است. درک این تحولات و پاسخگویی به چالش‌ها و فرصت‌های پیش‌رو، برای تقویت دموکراسی و مشارکت شهروندان ضروری است. در نهایت، مشارکت سیاسی نه تنها به عنوان ابزاری برای تأثیرگذاری بر تصمیم‌گیری‌های سیاسی، بلکه به عنوان عاملی برای توسعه فردی و مشروعیت نظام‌های سیاسی نیز مطرح است.

منابع

۱. جیکوبز، لزی (۱۳۸۶). درآمدی بر فلسفه سیاسی نوین: نگرش دموکراتیک به سیاست (ترجمه مرتضی جیریایی). تهران: نشر نی.
۲. راش، مایکل (۱۳۸۹). جامعه و سیاست (ترجمه منوچهر صبوری). تهران: سمت.
۳. موفه، شانتال (۱۳۹۱). درباره امر سیاسی (ترجمه منصور انصاری). تهران: رخداد نو.
۴. قوام، سید عبدالعلی (۱۳۹۰). سیاست‌شناسی: مبانی علم سیاست. تهران: سمت.
۵. کلمنز، الیزابت اس. (۱۴۰۰). جامعه‌شناسی سیاسی چیست؟ (ترجمه شیرین کریمی). تهران: انتشارات زندگی روزانه.
۶. گیدنز، آنتونی و بردسال، کارن (۱۳۸۸). جامعه‌شناسی (ترجمه حسن چاوشیان). تهران: نشر نی.
۷. میل، جان استوارت (۱۳۸۶). حکومت انتخابی (ترجمه علی رامین). تهران: نشر نی.
۸. بشیریه، حسین (۱۳۸۰). درس‌های دموکراسی برای همه. تهران: نگاه معاصر.
۹. بشیریه، حسین (۱۳۸۳). عقل در سیاست. تهران: نگاه معاصر.
۱۰. دال، رابرت و استاین برینکر، بروس (۱۳۹۲). تحلیل سیاسی مدرن (ترجمه حمیرا مشیرزاده). تهران: فرهنگ جاوید. سعیدی، مهدی (۱۳۹۱). بررسی موانع و راهکارهای افزایش مشارکت سیاسی. تهران: بصیرت.
۱۱. قادرزاده، امید؛ شریفی، فاطمه؛ حسن‌خانی، الناز (۱۳۹۸). مشارکت سیاسی و عوامل مرتبط با آن: مطالعه‌ی پیمایشی دانشجویان دانشگاه کردستان.
۱۲. مهرگان، فرهاد؛ فقیهی، ابوالحسن؛ میرسپاسی، ناصر (۱۳۹۷). نقش مشارکت سیاسی و نظام دموکراتیک در شکل‌دهی فرهنگ سیاسی (مورد مطالعه: شهروندان کرد در منطقه کردستان عراق).
۱۳. حمیدی هریس، رسول؛ راد، فیروز (۱۳۹۶). بررسی رابطه سرمایه فرهنگی با مشارکت سیاسی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز.
۱۴. گلابی، فاطمه؛ حاجیلو، فتانه (۱۳۹۰). بررسی جامعه‌شناختی برخی عوامل مؤثر بر میزان مشارکت سیاسی زنان (مطالعه موردی استان آذربایجان شرقی).
۱۵. حیدری، آرمان؛ محمدی، اسفندیار؛ باقری، شهلا (۱۳۹۵). بررسی رابطه اعتماد نهادی با گونه‌های مشارکت سیاسی (مورد مطالعه شهروندان بالای ۱۸ سال ساکن شهر شیراز).
۱۶. هاشمی، سید احمد (۱۳۹۴). بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر مشارکت سیاسی زنان (مطالعه موردی: زنان ۱۸ تا ۳۹ سال شهرستان لامرد).
17. Shah, D. V., McLeod, D. M., Friedland, L., & Nelson, M. R. (2007). The politics of consumption/The consumption of politics. *The Annals of the American Academy*, 611(1), 6-15. <https://doi.org/10.1177/0002716207299647>
18. Bennett, W. L. (2012). The personalization of politics: Political identity, social media, and changing patterns of participation. *The Annals of the American Academy*, 644(1), 20-39. <https://doi.org/10.1177/0002716212451428>
19. Barreto, M. A., & Muñoz, J. A. (2003). Reexamining the “politics of in-between”: Political participation among Mexican immigrants in the United States. *Hispanic Journal of Behavioral Sciences*, 25(4), 427-447. <https://doi.org/10.1177/0739986303258599>
20. Theocharis, Y. (2015). The conceptualization of digitally networked participation. *Social Media + Society*, 1(1), 1-14. <https://doi.org/10.1177/2056305115610140>
21. Holecz, V., Fernández, E. G. G., & Giugni, M. (2022). Broadening political participation: The impact of socializing practices on young people’s action repertoires. *Political Studies*, 42(1), 58-74. <https://doi.org/10.1177/02633957211041448>
22. Cheng, Z., Zhang, B., & Gil de Zúñiga, H. (2022). Antecedents of political consumerism: Modeling online, social media, and WhatsApp news use effects through political expression and political discussion. *The International Journal of Press/Politics*. <https://doi.org/10.1177/19401612221075936>
23. Hooghe, M., Hosch-Dayican, B., & van Deth, J. W. (2014). Conceptualizing political participation. *Acta Politica*, 49(3), 349-367. <https://doi.org/10.1057/ap.2014.7>

24. Hosch-Dayican, B. (2014). Online political activities as emerging forms of political participation: How do they fit in the conceptual map? *Acta Politica*, 49(3), 342-346. <https://doi.org/10.1057/ap.2014.7>
25. Baek, Y. M. (2010). To buy or not to buy: Who are political consumers? What do they think and how do they participate? *Political Studies*, 58(5), 1065-1086. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9248.2010.00832.x>
26. Li, Y., & Marsh, D. (2008). New forms of political participation: Searching for expert citizens and everyday makers. *British Journal of Political Science*, 38(2), 247-272. <https://doi.org/10.1017/S0007123408000136>
27. Ohme, J., de Vreese, C. H., & Albæk, E. (2018). From theory to practice: How to apply van Deth's conceptual map in empirical political participation research. *Acta Politica*, 53(3), 367-390. <https://doi.org/10.1057/s41269-017-0056-y>
28. Armingeon, K., & Schädel, L. (2015). Social inequality in political participation: The dark sides of individualization. *West European Politics*, 38(1), 1-27. <https://doi.org/10.1080/01402382.2014.929341>
29. Hooghe, M. (2014). Defining political participation: How to pinpoint an elusive target? *Acta Politica*, 49(3), 337-341. <https://doi.org/10.1057/ap.2014.7>
30. Theocharis, Y., & van Deth, J. W. (2018). *Political participation in a changing world*. Routledge.
31. van Deth, J. W. (2021). What is political participation? *Oxford Research Encyclopedia of Politics*. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190228637.013.68>
32. Kirbis, A. (2013). Political participation and nondemocratic political culture in Western Europe, East-Central Europe, and post-Yugoslav countries. In K. N. Demetriou (Ed.), *Democracy in Transition* (pp. 183-202). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-642-30068-4_12
33. de Moor, J. (2016). Lifestyle politics and the concept of political participation. *Acta Politica*, 51(2), 179-197. <https://doi.org/10.1057/ap.2015.27>
34. Norris, P. (2005). Political activism: New challenges, new opportunities. *International IDEA*.
35. Fernandes-Jesus, M., Lima, M. L., & Sabucedo, J.-M. (2018). Changing identities to change the world: Identity motives in lifestyle politics and its link to collective action. *Political Psychology*, 39(5), 1031-1047. <https://doi.org/10.1111/pops.12473>
36. Gubernat, R., & Rammelt, H. (2018). Recreative activism in Romania: How cultural affiliation and lifestyle yield political engagement. *Socio.hu*, 2017(3), 143-160. <https://doi.org/10.18030/socio.hu.2017en.143>
37. Chowdhury, I. (2022). Away from political parties into lifestyle politics: Young people in advanced democracies. *E-International Relations*.
38. Newman, B. J., & Bartels, B. L. (2011). Politics at the checkout line: Explaining political consumerism in the United States. *Political Research Quarterly*, 64(4), 803-817. <https://doi.org/10.1177/1065912910379232>
39. Craig, G. (2016). Political participation and pleasure in green lifestyle journalism. *Environmental Communication*, 10(1), 122-141. <https://doi.org/10.1080/17524032.2014.991412>
40. Stolle, D., Hooghe, M., & Micheletti, M. (2005). Politics in the supermarket: Political consumerism as a form of political participation. *International Political Science Review*, 26(3), 245-269. <https://doi.org/10.1177/0192512105053784>
41. Theocharis, Y., & van Deth, J. W. (2016). The continuous expansion of citizen participation: A new taxonomy. *European Political Science Review*, 10(1), 139-163. <https://doi.org/10.1017/S1755773916000230>
42. Ekman, J., & Amnå, E. (2012). Political participation and civic engagement: Towards a new typology. *Human Affairs*, 22(3), 283-300. <https://doi.org/10.2478/s13374-012-0024-1>
43. van Deth, J. W. (2001). Studying political participation: Towards a theory of everything? *European Consortium for Political Research*.
44. Dalton, R. J. (2008). Citizenship norms and the expansion of political participation. *Political Studies*, 56(1), 76-98. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9248.2007.00718.x>

45. Theocharis, Y., & de Moor, J. (2021). Creative participation and the expansion of political engagement. Oxford Research Encyclopedia of Politics. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190228637.013.1972>
46. Teorell, J. (2006). Political participation and three theories of democracy: A research inventory and agenda. *European Journal of Political Research*, 45(5), 787-810. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6765.2006.00636.x>
47. Ruess, C., Hoffmann, C. P., Boulianne, S., & Heger, K. (2021). Online political participation: The evolution of a concept. *Information, Communication & Society*. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2021.2013919>
48. O'Donnell, G. (1999). Democratic theory and comparative politics. Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschung.
49. Liu, Q. (2022). From democratic theory to democratic governance theory: Implications to the political development of the Macao SAR. *Academic Journal of "One Country, Two Systems"*, 2, 182-196.
50. Landman, T. (2007). Developing democracy: Concepts, measures, and empirical relationships. Centre for Democratic Governance, University of Essex.
51. Zittel, T., & Fuchs, D. (2007). Participatory democracy and political participation: Can participatory engineering bring citizens back in? Routledge.
52. Omotola, J. S., & Aiyedogbon, G. (2011). Political participation and voter turnout in Nigeria's 2011 elections. *Journal of African Elections*, 11(1), 1-22.
53. Isa, B. O., & Yucel, M. E. (2020). A theory of political participation. Munich Personal RePEc Archive. <https://mpira.ub.uni-muenchen.de/108818/>
54. Skocpol, T. (2003). Civil society in the United States. Chapter 9 in Theda Skocpol's works.
55. Báta, O., Boldt, G., & Lavizzari, A. (2021). Meaningful youth political participation in Europe: Concepts, patterns, and policy implications. Council of Europe.
56. Theocharis, Y., de Moor, J., & van Deth, J. W. (2019). Digitally networked participation and lifestyle politics as new modes of political participation. *Political Studies Review*.